

om standard műve
ADOLF:
mozgalom
tartalmából:
és következményei
modern zsidóság
árai a 20. században
Haam
dar tellépése
k és családások
ek megteremtése
öröksége
gyenisége
b., stb.
120 lej
Z UJ KELET
ZÁLYABAN

XIII EVF. * SZAM 239
Cinaj — Kolozsvár, 1930
november 4 Kedd
5691 EV - Chesván 13

TAXA POSTALA
PLATITE in NUMERAR
No. 244.716/929

Ara 5 lej

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Strada Baron L. Pop (v. Brassai
ucca) 19. szám. Telefon: 9 77.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre 1150 Lej
Félévre 600 „
Negyedévre 320 „
Egy hónapra 110 „

KULFÖLDI
ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egy óra 1 dollár (vagy ennek
megfelelő pénznem).
Egy évre 10 dollár.
Hirdetések tarifa szerint
vételnek fel.

UJ KELET

amasetter Robert
BUI

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

A török sorrend

Tizenhét millióval csökkentette a török kormány a költségvetési kiadásokat, amiből hat milliós redukció esik a hadügyi előirányzatra. Kemal pasa ezzel egyidejűleg beszédet mondott, amelyben hangsúlyozta, hogy Törökország külpolitikája nem irányul egyetlen külföldi ellen sem, egyszóval: Törökország el van telve a leghamisítottabb béke-szándékkal.

Kemal pasát nemhiába a forradalom emelte magas polcára: kijelentéseiben is forradalmi metnalitást árukt el. Es nemhiába a szovjetekkel áll szoros katonai és gazdasági szövetségben: beszéde is merő tagadása az európai gondolat, és erkölcsrendszernek.

Nálunk, Európában ugyanis megszoktuk, hogy valahányszor egy-egy ugynevezett államférfi pacifista beszédet vag ki, vagy a népnek kölcsönös megértéséről szaval: alig egy-két hét leforgása alatt a hadügyi költségvetés tételő a Gaurizankárral kelnek versenyre — magasság tekintetében.

A mi pacifistáink békeszándékainak értékét nyugodt lélekkel mérhetjük a hadügyi költségvetések számszlopaival és a sorrenddel, amely jellemzi ezeket a kijelentéseket.

No tagadjuk tehát, hogy a sorrend tekintetében a török példa sokkal elragadóbb. Ott előbb ténylegesen redukálták a hadügyi költségvetést — és utána beszéltek a békéről, illetve a békés szándékokról. Nálunk előbb a békéről beszéltek — és azután emelik a hadügyi kiadások tételőit.

Es ez a lényeges különbség a mai Törökország, a hajdani „beteg ember” és a mai Európa között. Hogy ez a különbség kinek a javára nyomja le a mérleget, azon nehéz lenne vitatkozni!

Ujra Targu-Frumos

Targu-Frumos magyarul annyit jelent, hogy Szép Vásár. Ennek a „szép” elnevezésnek a történelem a múlt évben szerzett reális értéket, amikor Cuza mester ifjú gladiátorai farkosbotokkal csaptak „szép vásárt” a városka ucaján. A hangos vásárt ugyan nem előzte meg rendes adás-vételi szerződés; akik kaptak az ingyen osztogatott botütésekből, azok nem saját akaratukból vállalták a csereüzletet, viszont akik adtak, — azok nem kérdezték meg az osztogatásban részes zsidó-fiukat, hogy reflektálnak-e ajándékaikra.

A vásár ilyképpen a „szép” esztétikai fogalmát csak szatirikus értelemben érdemelte ki. Mert bizony az inkább csunya volt, ha ugyan szabad egy olyan finom lélekkel kapcsolatban, mint Cuza ur, a csunya fogalmát megpendíteni. Summa summarum: Targu-Frumosban, régi tradíciókhoz híven, megtrakták a zsidó fiukat, akik elküldték azt a könyvelemiséget, hogy védekezni mertek a fajvédelem nyomós érve ellen.

Annak idején le is fogták őket és mint az szintén a tradíciókhoz illik, eljárást indítottak ellenük. A védekező zsidófiuk ellen persze. A tradíciótól csak annyiban volt eltérés, hogy Cuza gyermekei ellen is eljárást indítottak. . . . Ennek leszövezésével tartozunk annak az igazságnak, melynek lényegéről az alábbi néhány „derüs” mondatokban lésszen szó.

Ki ne ismerné a közmondást, mely szerint: „ha az Ur akarja, — a bot is el-sül”? Valószínűleg azért tartott el a vizsgálat egy évig, mert a targu-frumo-

si esete-patében szereplő botokról azt igyekeztek egyes tulbuzgó és tulistenes hatósági közegek kideríteni, hogy nem Cuza fiait következtében, hanem isten akarából „sültek” el. Alighanem így is alakult volna a vizsgálat eredménye, ha az a megdondolás nem lép közbe, hogy viszont a védekezés is isten akaratából jött létre. Ezt pedig a „kriminális” zsidókkal kapcsolatban nem illő megállapítani.

Végül is tegnap tárgyalásra került a sor a targu-frumosi esete-patében. A bíróság összeült, hogy partatlan ítéletet hozzon a verekedők és a védekezők érdekében. Mert hiszen régi elv, hogy az igazságnak még az igazság ellenére is

ki kell derülnie. „Fiat justitia, pereat mundus”. A bíróság természetesen — böles hivatásának megfelelően — ítélezzett is. Ítélete, ha váratlan is, de nem meglepő. A verekedők közül négyet 5—500 lej pénzbüntetésre, a zsidó védekezők közül pedig többet fejenként tíz napi elzárásra és ezenfelül 5—500 lej pénzbüntetésre ítélték. Két zsidó vádlottat felmentettek.

Ez a tényállás. Minden indokolásnál szebben beszél — mondják — a tett. A tett, amelynek megelőző tettelegessége Targu-Frumos városában zajlott le. Az ítélet annál is inkább nem lep meg bennünket, mert hazánkban a meglepetést régen racionalizálták: kidozták belőle a

felesleges csavarokat. Mondhatnók: perpetuum mobilet csináltak belőle. Ami pedig megszokottá válik, — abból hiányzik a esodák két legfőbb éltető eleme: a fordulatra való hajlam és az anyagban, vagy szellemben adva levő hljekonyosság.

Nem: a targu-frumosi esete-patéra vonatkozó ítélet nem lep meg bennünket. Hiszen történhetett volna másképpen is — és akkor sem engedhettük volna meg magunknak a meglepetés fényűzését. Történhetett volna ugyanis, hogy csak zsidókat ítélnék el. Mint ahogyan már megtörtént ez is. Akkor még meglepődtünk, de azóta a meglepetés, — mint mondtam — annyira megszokottá vált, hogy többé nem jön meglepetésszámba.

Vaugoin kancellár dezavualta Hueber igazságügyminiszter antiszemita kirohanásait

A kancellár és a külügyminiszter kijelentették, hogy sorompóba lépnek a zsidók törvényes egyenjoguságáért

Bécs, november 4. Az osztrák kormány tegnap a következő félhivatalos jelentést tette közzé:

Néhány nappal ezelőtt dr. Pick egyetemi tanár, dr. Ornstein, dr. Löwenherz és Fuchsgelb tanácsos megjelentek Vaugoin kancellárnál és dr. Seipel külügyminiszternél és az osztrák zsidó ság megbízásából tiltakoztak dr. Hue-

ber igazságügyminiszter egyik beszéde ellen, amelyben ez sértően és megvetéssel nyilatkozott a zsidóságról.

A kancellár és külügyminiszter dr. Hueber igazságügyminiszterrel érintkezésbe lépve, mindenképp megállapította, hogy a lapokban közzétett tudósítások Hueber beszédét helytelenül és félreérthető módon közölték.

A kancellár és külügyminiszter a kultuszhitközség képviselői előtt kijelentették, hogy a kormány magától értetődően sorompóba lépnek a zsidó vallású állampolgárok törvényes egyenjogusítása érdekében és elítélnék minden olyan nyilatkozatot, amely a zsidók vallási érzületét, vagy becsületét sérti.

Minden ország csak annyi ipari cikket hozhat be, amennyi gabonát vásárol Romániától

Madgearu földművelésügyi miniszter felhívásikkeltő nyilatkozata a Berliner Tageblattban

Bucuresti—Bukarest, november 3. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A Berliner Tageblatt tegnap számában igen érdekes cikk jelent meg, amelyben Madgearu földművelésügyi miniszter néhány nagy jelentőségű nyilatkozatával foglalkozik.

A gabonafogyasztó európai államok protekcionista politikája — mondotta többek között Madgearu — óriási nehézségeket gördít a normális és kereskedelmi konvenciók alapján lebonyolított gabonakereskedelem útjába. Miután a legtöbb gabonafogyasztó állam különböző monopóliumokat állított fel, amelyekkel megnehezítik a gabonakereskedelmet, az agrárállamok kénytelenek, hogy egészen új alapokra fektessék gabonakereskedelmi módszereiket és az ezzel kapcsolatos politikájukat.

Ilyen körülmények között — folytatta a román földművelésügyi miniszter — az agrárállamok kénytelenek az ipari termékek behozatalának szabályozásához, korlátozásához folyamodni és ezzel kapcsolatban felállítani a kontingens rendszert.

Mindaddig, — mondotta a továbbiakban Madgearu — míg a velünk összeköttetésben álló államok nem vezetnek be velünk szemben a preferenciális vámrendszert, amely csökkentené országunk gazdasági nehézségeit és termékeink elhelyezését lehetővé tenné, kénytelenek vagyunk rendkívüli eszközökhöz nyulni; módosítani eddigi kereskedelmi politikánkat és egész bel- és külkereskedelmi politikánkat centralizációs alapokra fektetni.

Amennyiben a többi agrárállamok is bevezetnék a kontingens-rendszert, nagyon könnyen lehetséges, hogy ebben a kérdésben rövidesen megtaláljuk a kellő platformot.

Mindentől eltekintve, az agrárállamok közötti kollaboráció hosszú időre biztosítva van. Egész Európára kiterjedő kontingentálási konvenciókkal mindenestre normalizálható volna a helyzet, azonban a rendszernek technikai keresztülvitele nehézségekre ütközik, ezért sokkal megfelelőbb volna az aktuális körülmények között a preferen-

ciális vámrendszer bevezetése, amelynél mellőzhető az állami beavatkozás.

Madgearu ezután a román-német gazdasági kapcsolatokra vonatkozólag mondotta a következőket:

Véleményem szerint mindaddig, amíg Németországban a jelenlegi agrárprotekciónizmus fog fennállani, nincs mód egy kereskedelmi konvenció megkötésére és minden valószínűség szerint a kontingens-rendszer minden lehető eszközt leszünk kénytelenek igénybevenni.

Leon Blum a legélesebb harcot jelentette be a Tardieu-kormány fegyverkezési politikája ellen

A brüsszeli amerikai követ nagyfotosságu megbeszéléseket folytatott Mussolinivel a leszerelés kérdésében

Párizs, november 3. Leon Blum, a francia kamara szociáldemokrata frakciójának elnöke tegnap beszédében a legélesebb harcot jelentette be a Tardieu-kormány fegyverkezési politikája ellen, amely az európai békét veszélyezteti.

Róma, november 3. A brüsszeli amerikai követ nagyfotosságu megbeszéléseket folytatott Mussolinivel a leszerelés kérdésében elfoglalt álláspontok tisztázása ügyében.

A párizsi lapok megállapítják, hogy a tárgyalások nem jelentenek közvetlen akcióhoz és ezenfelül azért sem, mert

a fasiszta nagytanács és Mussolini legutóbbi megnyilatkozása energikusan leszögezte Olaszország állásfoglalását.

A brüsszeli amerikai követ ma reggel megérkezett Genfbe, ahol részt vesz a népszövetségi bizottság leszerelést előkészítő ülésén.

Genf, november 3. A leszerelési bizottság ma megkezdte ülésezését. A test Olaszország és Franciaország között s tájékoztató jellegűek. Éppen ezért a francia sajtó nem nem sok reményt füz

sághírek.
ek.
szó az Egyetem
időjelzés, időjárás
ir. 2. József nádor
zenekarának hang
Sándor: Olasz iz
Hebridák — ny
észletek a Lakmé
Magyar ábránd.
ek alkonya — gyás
angverseny.
Mariska rádióde
időjelzés, időjárás
időjárás: „Marsiel
év előtti természet
Operaház tagjaib
ngversenye. Beeth
III. (Eroica) szin
Ave Maria. Mus
antehina IV. felv
Richard Straus
ülés — szimfónika
Misziótársulat el
dit alapítófőnökas
zenetek.
dr. e. apát, egyet
szóde: Miről besz
Operaház Ver
időjárás.
időjelzés, időjárás
ó házikvartettjéne
nekar.
h orgonaművei.
zletközvetítések k
bél. 21.10: Moza
Hubermann Broni
efőnök.
Grammofón.
lozart: Figaro lak
Rádiózenekar. Wa
észletek. Rimszkij
ó. Mussorgszkij
operája. Kreutzer
ás. Lortzing: Udin
Dalok.
Poznan: A fant
operett.
szonhárom számb
ammofón.
gv.
zene.
rautés.
rdi: Rigoletto cím

ZOLTÁN:
sön
g frontján
szavával. A jel
az aktuális zsidó
— Ara 100 lej
Z UJ KELET
ZÁLYABAN

ITT VAN Ő!

A világhírű 2511 típus számú PHILIPS vevőkészülék, mely az összes versenyeken, ahol részt vett, az első díjat nyerte.

Kérje bemutatását az ország bármely városában e szakmába vágó üzletekben.

Védje készülékét a PHILIPS 4582 számú nemesgáz villámhárítóval.

PHILIPS

Palesztinában már semmi sem gátolhatja a zsidó kultúra térhódítását

Uj hírek a jeruzsálemi héber egyetem könyvtárából

Bármiképp is áll a zsidó Palesztina ügye politikai szempontból, egyet világosan láthatunk: hogy Palesztinában a zsidó kultúra haladását nem akaszthatja meg már semmi. Erről teljesen meggyőzhet bennünket a palesztinai héber egyetemi könyvtárnak legújabb revüje, a Kirjadt-Széfer hetedik évfolyamának második száma.

Első helyen találkozunk azon örven detes hírrel, hogy a könyvtár számára emelt monumentális épületet, amely Jeruzsálem legszébb épületei közé tartozik — nagy ünnepségek közepette — átadták rendeltetésének. Ezzel megadták a könyvtárnak a fejlődési lehetőség legfontosabb előfeltételét. A könyvtár ugyanis mindeddig bérelt helyiségekben volt kénytelen meghúzódni, amelyek az egyre szaporodó könyveknek nem voltak képesek megfelelő hajlékot adni. Ma összesen 220.757 kötet van katalogizálva, de számtalan, könyvekkel telt láda várja a feldolgozást, ami mindeddig a helyszűke miatt nem történhetett meg.

Wolfsohnak, Herzl utódjának nevéhez fog most már fűződni a könyv-

tárnak most meginduló rohamos fejlődése, mert az említett nagy épületnek a *Wolfsohn-hagyaték* vetette meg az alapját.

Már afelelvatás napján is mutatkoztak a fellendülésnek szép jelei, amely nyíban a könyvtárnak számos barátja új és nagy pénz- és könyvadományokat jelentett be.

Különösen megemlékszik a Kirjadt-Széfer azon nagy könyvküldeményről, amelyek Londonból, Varsóból, Zágrábról, Prágából, Kisenéből, Brüsszelből, Geneveről, Párisból, Bombayból, Szindeyből és Newyorkból érkeztek. Ezen városnevek is eléggé bizonyítják, hogy a könyvtárnak a világ minden részében vannak jóakaró támogatói. A legtöbb a könyvtárt támogató egyesületek vannak, amelyek a könyveket gyűjtik, kiselejtezik és Palesztinába juttatják.

Az utóbbi hónapokban különösen a zene és orvosi tudományokkal foglalkozó művek osztályai fejlődtek szépen. De nagy haladást mutat az autor gráf és portrégyűjtemény.

Érdekes híre a revünek, hogy dr. Giusburg Róbert (Bécs) beküldte a könyvtár vezetőségének végrendeletének hiteles másolatát, amelyben nagy értékű, tudományos könyvtáráról a jeruzsálemi egyetemi könyvtárra testálja.

A revü összesen 430 új műről számol, be valamennyi az utóbbi időben jelent meg. Nagyrésztük héber nyelven, de emellett találunk jiddis, arab,

német, angol, lengyel és orosz nyelven írt művekről szóló jelentéseket és bírálatokat is. Ezen művek zsidó és nemzsidó szerzőktől erednek, de valamennyi vagy a zsidó tudománnyal foglalkozik, vagy pedig a zsidó nép problémáit fejtegeti. A rengeteg új zsidótárgyú mű megjelenése minden esetre annak adja a tanujelét, hogy a zsidóság sokkal többet foglalkozik ön-

magával, mint azelőtt, de annak is, hogy a zsidóság oly tényezővé vált, a mellyel a nemzsidóknak is egyre többet és komolyabban kell foglalkozniuk.

A megjelent könyvekből tehát világosan következtethetünk arra, hogy a zsidóság az izmosodása felé halad. F.I.

Vargas tábornok bevonult Rio de Janiróba

London, november 3. A Times riodejaneirói jelentése szerint Vargas tábornok, a győztes forradalom vezére bevonult a szövetségi elnöki palotába. Az állam új elnöke a palota erkélyéről beszédet intézett a sokasághoz, melyben adóreformot jelentett be és ígéretet tett abban az irányban, hogy kormánya évekre visszamenően felül fogja vizsgáltatni a közpénzek kezelését s a visszaéléseket elkövetők vagyonukkal fog-

nak felelni az állam megkárosításáért. Newyork, november 3. Rio de Janiróból jelentik, hogy Vargas, a győztes forradalom vezére megkezdte tárgyalásait az új kormány személyi kérdéseiről és kormányprogramról a politikai pártok vezéreivel. Washington Luiz volt köztársasági elnök, aki ezideig még nem volt hajlandó lemondó nyilatkozatát aláírni, a colablancai erődben van őrizet alatt.

„Amerika egy centet sem engedhet követeléseiből“

Stimson államtitkár szerint Amerika nem ígért moratóriumot egykori szövetségesének

Washington, november 3. Stimson külügyi államtitkár esütörtökön nyilatkozatot tett közzé, amelyben a legerélyesebben cáfolja azokat a híreszteléseket, hogy az amerikai kormány megváltoztatta álláspontját a jóvátétel és a szövetségi háborus adósságok kérdésében.

— Nem igaz — mondja a nyilatkozat, — hogy a kormány moratóriumot ígért az egykori szövetséges hatalmaknak háborus tartozásaik törlesztésére és ezzel közvetve lehetővé akarta volna tenni a német jóvátételi moratóriumot. Az ame-

rikai kormány a jóvátétel és a háborus tartozások kérdésében továbbra is azon az állásponton van, hogy Amerika elment az engedékenységre végso határáig és egy centet sem engedhet követeléseiből. A külügyi kormánynak különben sincs tudomása arról, — fejezte be nyilatkozatát Stimson államtitkár, — hogy az egykori szövetséges hatalmak moratóriumot akarnak kérni háborus tartozásaik törlesztésére.

Stimson nyilatkozata nagy feltűnést keltett.

Novemberben az esküdtszék elé kerül a newyorki alvilág királya

Különös rablóvilág, rablóerkölcs Amerikában

A csikágói alvilágnak ismét meg van a megszokott nagy szenzációja. A város egyik főúcaján — mint már megirtuk — gépfegyverrel agyonlőtték Joe Aiello ismert banditavezért, aki egyike volt annak a 28 embernek, akiket a csikágói rendőrhatalóságok nyilvános ellenségekké deklaráltak.

Aiello telivér szicíliai volt, akinek ereiben őseinek, a condottiereknek nyug hatatlan vére folyt és aki egy jólmenő importüzletet hagyott abba, amikor mes terséget változtatott és rabló pályára lépett. Mint Al Capone konkurrenséi igen gyorsan vagyont szerzett alkoholempesztől és abból, hogy játékbargangokat tartott fenn. Egy alkalommal megpróbált megszabadulni vetélytársától, Al Capone-tól és meg akarta mérgezni, a vállalkozás azonban nem sikerült. Al Capone ezért bosszút esküdt ellene. Al Capone bosszujának Aiello két testvére már előbb áldozatául esett, míg most ő maga fizetett életével. Így Al Capone-nak most már nem kell tartania attól az embertől, aki valamikor ötvenezer dollárt ígért annak, aki Al Capone holttestét elhozza neki. Ugyanaznap este, amikor Joe Aiellót agyonlőtték, szabadult ki a börtönből Joe Aiello barátja, Bug Moran, aki egy adó-eltilkolási ügyben töltött rövidebb időt a börtönben, mielőtt tazonban megboszszulhatta volna barátja megölését, már újból letartóztatták, szintén egy adó-ügyben. Ez azonban nem arra vall, mint ha Csikágóban a rendőrhatalóságok sokkal kevésbé érdeklődnének az alvilághoz tartozók jóvedelme iránt, mint az adóbehajtó hatóságok, hanem a banditák ellen követett harc egyik újabb esz-köze. A gyanus embereket Csikágóban és környékén most sorra összeszedik s ha nem találunk olyan adatokat, amelyek alapján el lehetne ellenük járni, akkor adó, vagy egyéb kihágás miatt itélik el őket, rendszeresen néhány napra, de nagyobb összegű biztosítékot követelnek, ha szabadlábban hagyják őket. A banditák eleinte lefizették a biztosítékot, de ugyilatszük az ő pénztáruk is kimerült, mert most inkább bűlik a bűntétést.

A banditák közt egyébként a legérdekesebb még mindig Diamond. A newyorki főállamügyész a napok-

ban megegyeztet és utóljára próbált a súlyos betegen fekvő Jack Diamondtól felvilágosítást kérni az ellene elkövetett gyilkossági kísérlet ügyében, ez a kísérlet azonban éppúgy, mint az előzők, negatív eredménnyel végződött, habár Diamond állapota már annyira javult, hogy fogadhatta egy igen előkelő és igen szép filadelfiai hölgy látogatását. A Diamond-affér november végén kerülhet az esküdtszék elé s tárgyalása Newyork téli szenzációjává válik.

Az amerikai lapok hasábokat írnak a súlyos betegen fekvő alkoholempész „király“ karakteréről és karrierjéről. Igen érdekes például az, hogy milyen viharos előélet után sikerült Diamondnak ilyen „magas pozícióba“ jutnia, hogy 31 éves korában esetleg befejezze oly szépen ivelő életpályáját.

Diamond tizenhétéves korában kezdett „dolgozni“. Ettől a kortól kezdve váltakozva, sikkasztásért, csalásért ült, majd deportáltak. Amikor a deportálásból hazatért, akkor már nem hagyta magát olyan könnyen rajtakapni. 1918 óta azonban mégsem mult el egy nap sem, hogy valami gaztettért — gyilkosságtól kezdve egészen kisebb lopásokig, — ne került volna érintkezésbe a rendőrséggel. Három év óta mindennap kíséreltek meg ellene merényletet, mert az amerikai alvilág maga gondoskodik, hogy a fák ne nőjjenek az égig. Mostani viselkedése mindenesetre erős karaktert és hivatása „etikájának“ teljes átérzését jelenti.

A newyorki lapok egyébként a csikágói banditák egy újabb gaztettéről számolnak be.

Az illinois állambeli Galoa városból ismeretlen tettesek elrabolták a város leggazdagabb bankárát, Jocumot, aki többszörös milliomos. A bankár felesége egy csikágói lebélyegzésű levelet kapott, amelyben az elrablók értesítik, hogy férj jét horribilis váltságdíj fejében bocsátják csak szabadon és amennyiben ezt nem kapják meg, megölik a bankárt.

A rendőrhatalóságok minden kétséget kizáróan megállapították, hogy ez a gaztett is a csikágói banditák rovására irandó.

Hirdessen az Uj Keletben

Novelák

Nyelv

mazák

Cluj-Kolozs
Kelet tudósító
reggel kilenc or
lozsváron az a
rescu marsall i
zeti parasztpárt
marea ellen. A
12-i számban o
ciója ellen, gun
meg Averescu n
téséről, hogy a
barátjai az ave
bek között a kö
A mi paraszti
tábornokot még
férfiak ezreit l
barátság“ jegyé
lelőve Averescu
A román para
tot: 1926-ból, mi
solinisztikus uta
lelőtték Moise J
jat, a parasztság
A román par
őszinte barátsa
hogy az averesc
emelték fel adó
rabló éjjelen es
szák. A 13 milli
emlékezetében v
ték az averescá
rasztság őszinte
sára?”

Averescu mar
magára nézve a
pert indított a
Gruia ellen, aki
nek lelkes és fia
Averescu marsa
eseményekkel ka
magáról a vádal
1907-ben a mold
antiszemitaizü m
ellen fordult. A
fojtotta el ágyuk
miközben 11 ezer
Abban az időben
tatta, hogy egyiz
vádolta őt a 11 e
értelmi szerzős
miatt beperelte a
aki erre levélben
tásai nem minde
valóságának. Ezt
sall be akarja má
tárgyalásán, am
sebb politikai pe
A pert a kolozs
sodik szekciója f
nek tagjai *Lintz*
rák. A tárgyalás
rescu marsall is
jogszázi elkísérn
sall jogi képvisel
niszter, Hanibal
resti főpolgárm
kamarai alelnök.
vezérigazgató és
ügyvéd lesznek.
ugyancsak széle
tesz arra, hogy
támassza alá a C
láthatólag a törv
rán le fogják pe

A MŰASZTALO
NOKA ORAI
BUI
LAKÁSB
KIÁLL

okvetlen teki
butor

Kiállításra kerül
Ezen kívül óriási
dern, valamint
Meglepő olesz
GARANTÁ

November 10-én a kolozsvári törvény- szék fogja eldönteni, hogy ki lövetett agyon 1907-ben 11.000 parasztot

Nyolcvan ügyvéd védi a Chemarea cikkiróját, akit Averescu marsall rágalmazás címén fogott perbe — Vaida volt belügyminiszter levelével készül igazságot bizonyítani Averescu marsall

Cluj—Kolozsvár, november 3. (Az Uj Kelet tudósítójától.) November 10-én reggel kilenc órakor veszi kezdetét Kolozsváron az a sajtóper, amelyet Averescu marsall indított az erdélyi nemzeti parasztpárti ifjuság lapja, a Chemarea ellen. A Chemarea 1930 január 12-i számában cikket irt a néppárt akciója ellen, gunyos tenorban emlékeztetve meg Averescu marsallnak azon kijelentéséről, hogy a román parasztság igazi barátjai az averescánusok. A cikk többek között a következőket tartalmazta: „A mi parasztjaink ismerik Averescu tábornokot még 1907-ből, midőn regáti férfiak ezreit lövették le „eme őszinte barátság” jegyében. (Vagy miért lettek lelőve Averescu tábornok ur?)

A román parasztság ismeri a néppártot 1926-ból, midőn Goga Octavian musolinisztikus utasításaira Rus községben lelőtték Moise Dodut és Anchim Timejat, a parasztság mártírjait. A román parasztság ismeri a néppárt őszinte barátságát, különösen azóta, hogy az averescánusok háromszorosára emelték fel adóikat, hogy azután egy rabló éjjelen csaknem teljesen kifoszták. A 13 millió lej még mindnyájunk emlékezetében van. Kell-e más bizonyíték az averescánusok és a román parasztság őszinte barátságának igazolására?”

Averescu marsall sértőnek találta magára néve a Chemarea cikket és pert indított annak szerzője: Bazil Gruia ellen, aki a Chemarea szervezőjének lelkes és fiatal, alig 21 éves tagja. Averescu marsall különösen az 1907-es eseményekkel kapcsolatosan hártja el magát a vádakat. Emlékeztet, hogy 1907-ben a moldvai parasztságnak egy antiszemitaizmus megmozdulása a bojárok ellen fordult. A felkelést a hadsereg fojtotta el ágyukkal és gépfegyverekkel miközben 11 ezer paraszt lelte halálát. Abban az időben Averescu azt hangoztatta, hogy egyizben már Vaida is megvádolta őt a 11 ezer paraszt halálának értelmi szerzőségével, ő rágalmazás miatt beperelte a volt belügyminisztert, aki erre levelben ismerte el, hogy állításai nem mindenben felelnek meg a valóságnak. Ezt a levelet Averescu marsall be akarja mutatni a per kolozsvári tárgyalásán, amely az évek legérdekesebb politikai perének ígérkezik.

A pert a kolozsvári törvényszék második székfője fogja tárgyalni, amelynek tagjai Lintzmayer és Cojocaru bírák. A tárgyaláson részvesz maga Averescu marsall is, akit a néppárt összes jogászai elkísérnek Kolozsvárra. A marsall jogi képviselői Trancu Iasi volt miniszter, Hanibal Teodorescu volt bukaresti főpolgármester, Otetelesanu volt kamarai alelnök, Papacostea volt postavezérigazgató és még körülbelül 20—30 ügyvéd lesznek. A nemzeti parasztpárt ugyancsak széleskörű előkészületeket tesz arra, hogy a megfelelő adatokkal támasssa alá a Chemarea cikket. Előreláthatólag a törvényszéki tárgyalás során le fogják pergetni ismételtelen a 23

évvél ezelőtti vérbefojtott parasztlázadás egész történetét. Rendkívül érdekesnek ígérkezik a tárgyalásnak az a része is, amelyben ama tizenhárommillió lej ügyét fognak feszegetni, amelyeknek a belügyminisztériumból való eltüntetésével annakidején Goga Octavianat vádolták meg. Averescu marsall azért kíván

ja a 13 millió kérdésének tisztázását is, mert — mint a néppárti kormány miniszterelnöke — végső fokon ő felelős miniszterének cselekedeteiért.

A nemzeti parasztpárt két bizottságot szervezett meg, amelyek Bazil Gruia védelmének előkészítésével foglalkoznak. Az ifju chemaristát több mint nyolcvan

Mironescu miniszterelnök a rend feltétlen garantálását és a borsaiak kártalanítását ígérte a Zsidó Nemzeti Szövetség konferenciájához küldött táviratában

Cluj—Kolozsvár, november 3. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A nagyváradi országos zsidó konferencia elnöksége — amint megírtuk — üdvözlő táviratot küldött G. G. Mironescu miniszterelnöknek, arra kérve őt és kormányát, hogy biztosítsák a nyugalmat az országban s a legutóbbi antiszemita zavargások károsultjainak megfelelő kártérítést adjanak. Az üdvözlő táviratra Mironescu miniszterelnök személyesen válaszolt, ugyan- csak távirati uton. A miniszterelnök válasza a következőképpen hangzik: „Dr. Fischer József képviselő, Cluj.

Köszönöm az Erdélyi és Bánati Zsidó Nemzeti Szövetségnek a ro-

mán állammal és nemzettel szembeni hódoló érzelmek megnyilatkozását. stop. A kormány elsőrendű kötelességének tekinti az ország összes lakóinak nyugalalmát és harmónikus együttélését biztosítani s e célból minden intézkedést meg fog tenni, ami a bukovinai és máramarosi károsultak kártalanítását illeti, jóakaratosan meg fogjuk vizsgálni az összes panaszokat.

Mironescu miniszterelnök.

A Zsidó Nemzeti Szövetséghez intézett távirat megerősíti azt a megállapítást, hogy Mironescu professor, Románia mai miniszterelnöke, az or-

Vigyázz!
mert nem minden lémtisztító
Sida!

ügyvéd fogja védeni, köztük Románia legkiválóbb jogásza. A védők között vannak Dem. Dobrescu, Bukarest főpolgármestere, I. Perieteanu, Pompiliu Ionulescu volt miniszter, Protopopescu bukaresti polgármester, Stanciu, Negruzzi képviselő a regátból és a nemzeti parasztpárt összes erdélyi jogászok.

Bazil Gruia, az ominózus cikk szerzője ellen egy régi, 1914-ben készült magyar törvény alapján indult meg az eljárás, amely meglehetősen szigorú szankciókat ír elő a rágalmazókkal szemben. Sajtó útján elküvetett rágalmazás vétségét a törvény nyolc naptól egy évig terjedő fogházzal és 5000—30.000 lejig terjedő pénzbüntetéssel sújtja.

szág azon kevés politikusaikhoz tartozik, akik a zsidósággal szemben objektív és haladottabb szemléti álláspontot tudnak elfoglalni. Mironescu külügyministerségének ideje alatt is több ízben tett ilyértelmű kijelentéseket és személyes presztizsét is latba vetette annakidején az antiszemita zavargások energikus elfojtása érdekében. Fischer József dr.-hoz címzett távirat többnek látszik, mint egy üdvözlés banális megköszönése és reméljük, hogy a miniszterelnök a táviratban foglalt kijelentéseknek a gyakorlatban való átültetéséről is gondoskodni fog.

Véresre vertek egy máramarosszigeti terménykereskedőt, mert megzavarta a vámost ivás közben

A cseh vonat utasai mentették ki a vámos kezéből a zsidó kereskedőt

Sighet—Máramarossziget, november 3. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Csunya antiszemita botránynak volt színhelye a dragos-vodai kis határ-állomás. Október 26-án véresre verték Schréter Dávid máramarosszigeti terménykereskedőt, mert megzavarta a vámost ivás közben s kérte, hogy vegye a rendes csomagrevíziót.

Dragos-Voda kicsi állomás a román-cesh határon. A határforgalom nagyobbik része a halmi és szigeti állomásokon bonyolódik le. A dragos-vodai vámhivatal tisztviselői ezért rendszeres szolgálati idejüket is az állomás közelében levő Lemák Mihályné-féle kocsimában töltik s az a szerencsétlen halandó, akit a sors arra ítél, hogy itt essen át a vámrevízió, az kénytelen a kocsimába menni és könyörögni a vámossal, hogy sziveskedjenek megejteni a revíziót.

Október 26-án Schréter Dávid máramarosszigeti terménykereskedő Cseh

szlovákiába indult. Vasárnap volt s a vámossal ugyanazok a szokások voltak arra, hogy a pohár fenekére nézzenek. Schréter érdeklődött a szolgálatos granciesernél, hogy mi a teendője. A grancieser a kocsimára mutatott. Menjen csak oda és hívja a vámossal. Itt ez a házirend, azért van az ember Dragos-Vodán. Schréter elment a kocsimába s ott találta Frumosu Joan vámost, a szolgálatos vámtisztviselőt, vidám cimborák között. Schréter megkérte a vámost, hogy jöjjön és revidálja a csomagját, mert mindjárt befut a vonat. Frumosu erre rátámadt:

— Micsoda zsidó szemtelenség ez! Vasárnap háborgatni egy román vám tisztet. Majd adok én neked vámrevíziót. . .

Erre felkapta az asztalon levő sörös üveget és azzal vágta fejbe a megremült Schrétert. Majd, hogy ez me- nekülni próbált, utána iramodott és a

több sebtől vérző embert néhányszor hasbarugta.

Schréter elvánszorgott az állomás perronjára s közben befutott a cseh gyorsvonat is. Frumosu követte és újra ütlegetni kezdte. Majd hogy a földön elterült, taposni kezdte a lábait.

A cseh vonat felháborodott utasai és a vonat személyzete mentette ki az eszméletlen Schrétert a vérengző vám bestia kezéből.

Ehhez igazán nem kell kommentár. Egy külföldi gyorsvonat utasai előtt lejátszódott antiszemita botránynem alkalmas arra, hogy országunk hírnevét öregbítse.

S csak azt szeretnők tudni: ezek után Frumosu vajjon elő lesz-e léptetve?

Kongóban csodaugrót fedeztek fel. Brüsszélből jelentik: Roine hírneves belga sportember belga Kongóban egy csodaugrót fedezett fel a benszülött között. Az ugró-világ bajnokjelölt a Kanya muhunga egyszerű névre hallgat és a próbaugrásnál egyelőre 2 méter 30 centi méter magasat ugrott. A „silány” eredmény mélyen elszomorította a benszülött teket, kiknek állítása szerint törzsének fiai már a két és fél méter magasságot is könnyen érik el, kellő diszpozícióban. Valószínű, hogy Kanyamuhunga a legközelebbi losangolosi olimpiáson belga színekben fog indulni.

t, de annak is, énekezővé vált, a k is egyre több kell - foglalkoz-

kből tehát vilá- nek arra, hogy a a felé halad. F.L.

Janiróba

megkárosításáért. B. Rio de Janei- argas, a győztes kezdte tárgyalá- emélyi kérdéseiről a politikai pington Luiz volt ezideig még nem nyilatkozatát alá bdben van őrizet

edhet

pratóriumot

tel és a háborus ovábbra is azon gy Amerika el- véső határáig dbet követelése- nyak különben fejezte be nyi- mtitkár. — hogy hatalmak mora- háborus tartozá

nagy feltűnést

ék elé királya

ban

olja próbált a Jack Diamondtól ellene elkövetettében, ez a kísért az előzők, ne- dött, habár Dia rira javult, hogy kelő és igen szép stását. A Dia- egén kerülhet az yalása Newyork kezik.

asabokat irnak a alkoholesempész és karrierjéről. az, hogy milyen került Diamond- zióba” jutnia, esetleg befejezze váját.

a korában kez- a kortól kezdve rt, csalásért ült, sor a deportálás- nem hagyta ma akapni. 1918 óta el egy nap sem, — gyilkosságtól lopásokig, — ne be a rendőség- ennap kíséreltek mert az ameri- oskodik, hogy a z. Mostani visel- os karaktert és teljes átérzését

vébként a csiká- gaztettéről szá-

Galoa városból bolták a város Jocumot, aki bankár felesége ü levelet kapott, tesítik, hogy fér fejében boesát- amennyiben ezt lik a bankárt. minden kétséget k, hogy ez a gaz nditák rovására

Uj Keletben

A MŰASZFALOSOK BUTORCSAR-
NOKA ORADEA, Bémer tér 2

Butor- és LAKÁSBERENDEZÉSI Kiállítását

okvetlen tekintse meg mielőtt
butort venne!

Kiállításra kerül 60 komplett szoba!

Ezen kívül óriási választék egész mo- dern, valamint stíl butorokban.

Meglepő olcsó termelési árak!

GARANTÁLT MINŐSÉG

Uj szaküzlet!

„HYGEA” R.-I. nagybani GUMIARU

szaküzletét berendezte detail árusításra is. Mindennemű gumiaru, fé- fi- és női-övszerek hőmérők, kötszerek, betegápolási és szülészeti felszerelések nagy választékban kaphatók

„HYGEA” Gumiárúk Szaküzlete CLUJ Str. N. Iorga 11-a (Jókai ucca) volt Tacumul ezüstárúgyár helyisége

Uj szaküzlet!

Kisenev a széles uccák és szegény emberek városa

Kisenev, október végén
Az első plakátnak, amit Kisenev utcáin láttam, nagyon barátságos címe volt. Vastag román és orosz betűk hirdették a házak faláról: „Közeledik Szentgyörgy napja”. Sokáig azt hittem, hogy semmi közöm sincs ehhez a plakáthoz, hogy egészen mindegy a számomra, vajjon közeledik-e vagy elmúlt-e már Szentgyörgy napja és hogy ez az egész dolog a Szentgyörggyel és a plakáttal a kisenevi szigorú magánügye. De ahogyan szórakoztam róttam az uccákat, egyre sürribben figyeltem meg a szemem a bartáságos figyelmzetés és most már pusztán kíváncsiságból elolvastam a plakát aláírását is.
— Ennek a fele sem tréfa — gondoltam magamban — és rettentően csodálkoztam, hogy Szentgyörgy ünnep közeledténél öröndetes újságját nem a kisenevi metropolita, hanem a kisenevi pénzügyigazgató tudatja a város minden lakójával, persze felekezeti és nemzeti különbségre való tekintet nélkül. Rögön sejtettem, hogy valami nincs rendjén, ha a kalendáriumi szenteket papok helyett adóhivatali közegek magyarázzák.

„Régi szokás, — így szökött a pénzügyigazgató ünnepi pasztorlevele — hogy a házbért Szentgyörgy napján fizetik a lakók. Minthogy az új adótörvény megadja a bérletnek a jogot, hogy ellenőrizze házigazdáját, vajjon kifizette az adóját, felszólítok minden lakásbérlet, hogy mielőtt kijezeti a lakbért, követelje a házigazdától az adókönyvecské felmutatását és ha a házigazda hátralekban van, vonja le a házbérből az esedékes adót és fizesse be három napon belül, különben...
...különben és a jólmert hivatalos szó után rettentő fenyegetések következnek, amelyek közül a legenyhébb az, hogy a szerencsétlen bérlet könyörtelenül elárverezik a házigazda adójáért.

A kisenevi városházán megkérdeztém a polgármestert:
— Hogy tetszik Kisenev?
— Nagyon szép város — felelttem — és a pénzügyigazgatónak jó humora van.
— Végeredményben ez nem is vicc — vélte a polgármester. Gondolja csak meg, az adót mégis csak be kell hajtani. Mit foglaljon le az adóvégrehajtó? A házakat? Kisenevben minden második ház le van már foglalva. A portékát a boltokból? Négyezeresen felül van már foglalva tavalyi adóért, betegsegélyzőért, gyárosért, meg nagykereskedőért és négyszer egymásután ügyvédi költségért. Hát megpróbálja lefoglalni a házbért. Próbált már különben is. Megegyeztet a postával, hogy a pénzeslevélhordó vonja le az utalványból az adót. Ezt persze nem tűrtük. De mit csináljunk. Kisenev szegény város.

Kisenev szegény város, ez a visszatérő refrén, ami lépten-nyomon megüt az ember fülét. Pedig szép város. Alok az Alexandrowska sugáruton. Nyilegyenes hat kilométer hosszú és kétszer olyan széles, mint az Andrássy ut Pesten. A sugárút közepe táján egymást váltogatják a gyönyörű parkok és pompás országkupa paloták. Utításam, aki végigkalauzol az uccákon, megkérdezi:
— Ugye szép?
— Igen!
Felcsillan a szeme, azután valami fájdalmas melankóliába esik vissza.
— Szép, szép, — mondja — de rettentő a szegénység.

Fényes dőlben mozdulatlanabb és esendesebb Kisenev, mint Bukarest pontban éjjelkor. A széles főútcákon, ahol nyolcasával fértnek el egymás mellett a stráfszekerek, csak nagynehá szalad keresztül egy autó, a villamosra is órák hosszat kell várni. A boltokban berendeződik az ajtó, hétszámra nem nyitja ki a kilincset egyetlen vevő sem, a boltokban egyedül ül a főnök a személyzettel és hol újságot olvasnak, hol a végrehajtóval marakodnak, aki a baksis nagysága szerint újra és újra kisebb-nagyobb türelmi időt ad az árverésre. Rettentő nagy a csend. A melléuccák olyan kihaltak, hogy perecek visszhangzik a cipőm kopogása. Jasiban a szűk és tekervényes uccákon a riktóra festett ócska házak között reggeltől éjfélig éktelen lárna lendíti ritmusba az

életet. Kisenevben a széles és egyenes uccákon a kőköcsök hasadécai közül kizöldül a fű, két oldalt sűrű fák szegélyezik az apró, de csinos házakat. Olyan az uccák képe, mint egy tiszta, jól gondozott vidéki város, csak éppen a zsalugáterek éjjel-nappal csukva vannak minden ablakon. A szegénység és az elnyomás fojtott ajultságában vergődik a város.

Sehol úgy nem félnek az emberek mindenkítől, mint Beszarábiában. Nemcsak a tolvajoktól, — a zsalugátereket azért tartják csukva, mert a nyitott ablakon keresztül a szemét is kilopják az embereknek — hanem a hatóságoktól is, akiknek ma is a legfőbb gondja, hogy úgy kezeljék a Prut és Dnyeszter közötti tartományt, mint egy kolóniát. Már legalább hatszor szervezték át a beszarábi közgazgatást, mégis nagyjában maradt minden a régi: baksis és terror. Van Beszarábiában elég sok ember, aki magát kommunistának mondja. Ez azonban kevés a legtöbb hatóság embernek és úgy kezelik Kisenevet, mintha az egész város bolsevik volna. Különösen a zsidókat, akármilyen tekintélyes szakálluk is van.

Ülök a villamoson. A villamos is kisenevi specialitás. A háború óta még mindig nő kalauzok teljesítenek szolgálatot. A villamos zsufolva van. Sokan állnak. Egyszer megürül egy hely s egy öreg szakállas zsidó bácsi ereszkedik le az üres helyre. Valami apró irnok, vagy díjnok szintén le akar ülni, de már nem fél. Rákiált a zsidóra:
— Csináljon helyet!
— Nem lehet, — feleli a zsidó a világ legtermészetesebb hangján — nincs hely.

Az irnok urnak vérbe borul a szeme és kijátsza az utolsó tromfot:
— Bolsevik! — kiáltja.
Bukarestben már régen összeverekedett volna az egész kocsi, itt senki sem mukkan, az öreg zsidó szó nélkül feláll, kipréseli magát a zsufolt villamoson keresztül a folyosóra s az első megállónál leszáll.

A házigazdám meséli: *Cioban* kisenevi és *Berechet* jasi professzorok elindulnak egy parasztszekeren egy faluba, hogy megnézzenek egy öreg klastromot. A szekeret egy öreg muzsik hajtja. Megkérdezi a professzorok:
— Hogy megy a sorotok?
— Nagyon jól uram!
— No, de néhanapján megvernek a csendőrök?
— Csak a rossz csendőrök.
— És a perceptorok baksist kérnek?
— Mit csináljanak szegények, kicsi a fizetésük.
— Na és a nyomorúság?
— Egész jól megy a sorunk.

A beszélgetés abbamaradt. A két professzor oroszra fordította a szót, a kocsis megütödvé kapta hátra a fejét.
— Maguk beszarábiaiak?
— Igen.
— Nem „odaáttra” valók?
— Nem.
— Már kezdtem sajnálni a lovamat, máskor is vittem urakat odaátrol és nem fizettek egy banit sem. Ha parasztkodtam, átadtak a csendőrnek és a csendőr megvert. Azért mondom most mindenkinek, hogy nincs semmi baj, meg vagyunk elégedve.

Tudni kell, hogy a szóbanforgó muzsik nem orosz, hanem román paraszt volt. Vagy ahogy ő saját magát nevezi: Moldovan. Se nem irredenta, se nem bolsevik, csak éppen szegény ember, akinek a lelkét elgyötörte a sok ingyen fuvar és a sok ingyen verés. A mindennapi imádsága egyszerű és minden vágyát bele tudja gyömöszölni egyetlen mondatba: Kevesebb baksist és több tisztességet!

Bent a város szívében az az érzése az utasnak, hogy egy gondozott, nyugati város uccáit rója. Alig van nyoma a Keletnek és a Balkánnak. De lenn a pályaudvar körül egy egészen más város terül el. Külön neve is van: Liputálnak hívják. De hivhatnák gödörnek is, ez a gettó, a kisenevi zsidó város. Olyan, mint egy rettentő nagy gödör. Itt nincsenek nagy és széles uccák, sőt egyáltalában nincsenek uccák, csak kicsi zsákok és torkolatok, a házak össze-vissza kapaszkodnak fel egy-egy dom-

bocsára, vagy lesüllyednek az árokba. Még az árkok mélyére huzódott házaknak is van pincéjük s ezekben a pincékben is laknak. A gettó nyomorúságáról nincs statisztika, de nem is lehet ezt az irtózatosszűzést megnyugtató számozlopokba önteni. Szombat volt, amikor a gettó sikátorokban küzdöttem a sárral s majdnem minden nyomorúságos sátrat és apró butikot nyitva találtam.

Pedig Kisenevet a zsidó templomok városának hívják. Hatvanhét nagyobb zsinagógája van, nem is beszélve az apró imaházakról és szombaton fonynyadt almát és erőltén szódavízét árulnak a gettóban.

Három lépcsőn és egy régimódi orosz csengőn keresztül jut el az ember Zirelsoln tórábbihoz. A régi Amszterdamban éltek ilyen finom, tőrény és előkelő öreg tudósok. Csupa fehér rajta minden, a haja és a szakáll, de a gerince és az onérete olyan egyenes és kemény, mint havas ormk tetején fiatal tenyőféké. Rendkívüli jószág és mégis pompás fiatal lendület cseng ki a hangjából. Nagy szeretettel kalauzol végig a hatalmas barlangnak beálló könyvtártermében, mindent megmutogat, könyveket, amelyeket héberül, oroszul, franciául és németül írt, úgy motoszkál az öreg foliások között, mint középkori ötvösművész régi csattok, kámeák és kösöntyúk között.

Mindenről tud és mindea érdekli. Az állampolgársági mizériák erdélyi vonatkozásairól érdeklődik.

— Arról már nem is beszéliek, — mondja — hogy egy halom embert ok nélkül kihagytak az állampolgársági listákból és ezekre rug azoknak a zsidóknak a száma, akik — noha a törvény minden követelményeinek megfeleltek — mégis heimatlosok lettek. Hiszen a törvényeket nem mindig azért hozzák, hogy be is tartják annak paragrafusait. Egy paragrafust azonban szigorúan betartottak. A törvény értelmében állampolgárságra azoknak volt joguk, akik korábban orosz állampolgárok voltak ezen a

területen. De volt rengeteg zsidó, különösen a talvakon, akik a moldvai fejedelemségben román alattvalók voltak (supus roman) és nem optálva orosz állampolgárságra, román alattvalók maradtak családjaikkal együtt az orosz uralom évtizedein keresztül is. Ezek a volt román alattvalók az egyesülés után nem kaptak román állampolgárságot, mert Beszarábiában román állampolgár csak az lehet, aki korábban orosz állampolgár volt.

— Így lizet a törvény azoknak a zsidóknak, akik Oroszországban sem dobták el maguktól román honosságukat. Politikára terelődik a szó. Az önálló zsidó listáról kérem a véleményét Zirelsoln tórábbinak, aki esztendő óta a meg nem alkuvó zsidó népi politikát hirdeti.

— Hallottam, — meséli a főrabbi — hogy egy nagy tudósok sikerült fűből aranyat előállítani. De olyan drága gépekkel és annyi ügyre-bajjal szedett ki sok fűből kevés aranyat, hogy a fűből csinált arany többbe került, mintha aranyművesnél vette volna. Így vagyunk a zsidó listával is. Arany nekünk az a képviselő, aki önálló zsidó lista segítségével jut be a parlamentbe, de a mai választási rendszer mellett nagyon sokba kerül nekünk ez az arany. Ha azonban módosítani fogják a választási törvényt, nem is gondolhatunk más utra, mint az önálló zsidó listára.

Bucszonál Erdélyről és az erdélyiekéről érdeklődik a főrabbi. Mondom, hogy nagy örömet szerezne az erdélyi zsidóknak, ha egyszer meglátogatna bennünket.

— Ki tudja — feleli a böles szerénységével. Szép nyári napon milyen szépek a mezők, ha erdő széléről nézi az ember a puha selymes füvet s a ringó kalászatokat. De ha közelebb megy az ember, vakondtúrásokat és pocsoltyákat is lát a zöld mezőben. Lehet, hogy onnan messziről úgy látnak engem, mint hegy tetejéről a völgyet. Talán jobb is csak messziről nézni a mezőt és az embereket is...
Jánbor Ferenc

A sartrouillei fasiszta merénylet tette-seit még nem fogták el, de letartóztat-tak száz antifasisztát

Párizs, november 3. A rendőrség a sartrouillei merénylet nyomozása ügyé bent raziákat tartott azokon a helyeken, ahol a külföldi szélsőségesek meg szoktak fordulni.
A merénylőket még mindig nem sikerült kézrekeríteni. A raziákon letartóztattak 100 olasz antifasisztát és leleplez-

ték titkos szervezetüket is, amely összeköttetésben állott a belgiumi, svájci és luxemburgi kommunista központokkal és a moszkvai harmadik internacionálával is. A szervezekedés feje Boldini, volt olasz képviselő, akit szintén őrizetbe vettek.

A csendőrök agyonlőtték Cotoreat, a hírhedt regáti banditát

Megindult a vetélkedés a bandita fejére kitűzött huszezer lej vérdíjér.

Bucaresti—Bukarest, november 3. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Uj Kelet már többször foglalkozott Cotorea banditának rémtetteivel, aki heteken keresztül tartotta rómületben Giurgiu környékét.

Tegnapelőtt délután a banditát utolérte végzet, amennyiben a csendőrség nyomára akadva, üldözöbe vette, amelynek során lelőtték. A bandita holttestét tegnap délelőtt tizenegy óraker boncolták fel. Megállapítást nyert, hogy egy golyó ballabát, egy másik pedig jobbkezet turta keresztül, feltépvé lőtüőterét. A sebesülés következtében előállott nagy vérvesztés okozta halálát.

A bandita fejét a bukaresti bonetani intézetbe szállították. Ma délelőtt a giurgui ügyésznél megjelent a bandita édes anyja és huga, akik Cotorea holttestének kiadását kérték.

Ugyanacsak ma kezdte meg Enescu csendőrkapitány anektját a bandita megölése körülményének tisztázása érdekében. Ugyanis máris súlyos konfliktus tá-

madt amiatt, hogy ki vegye át azt a 20 ezer lejes vérdíjat, amelyet Cotorea fejére tűzött ki a giurgui Danubiana cukorgyár és a megyei prefektúra. A bandita üldözésére kirendelt csendőrök ugyanis azt állítják, hogy ok lötték le Cotoreat, ezzel szemben ma megjelent Cartajan prefektusnál hat vidéki ember, akik Cotorea üldözötése alkalmával éppen vadászaton voltak. Ezek azt állítják, hogy az üldözött banditát ok fogták körül és lötték le, miközben ez menekülni próbált. Ezzel szemben három graniesár katona is jelentkezett, akik azt állítják, hogy a vadászok valóban igyekeztek körülfogni Cotoreat, de az egerutat nyert s miközben menekülni igyekezett, Marin Moraru nevű katona utána lött s a golyó ballabát érte.

Miután lehetséges, hogy a bandita megölésének körülményeit tisztázni igen nehéz lesz, valószínű, hogy a 20 ezer lejes vérdíjat a reflektánsok között felosztják.

Bukarestben
a közismert hosszú évek óta fennálló **Grossman**-féle kőser
étterem átköltözködött a **Str. Ilfov 4 szám** alá (Casa de depunere háta mögé, volt Restaurant Cluj) gyönyörű termeivel, kertjével rendelkező helyiségeibe Kéri régi nagyrabecsült vendégeinek továbbra is szives látogatását.

A N tavas

Az angol m

London, nov
mány Fehér K
egész zsidóság
egymásután jel
tika ismert vea
véleményüket k
hér Könyv meg

A Frankfurt
helyről szerett
li, hogy a néps
zottsága valósá
ülésszakban fog
na-kérdéssel. B
zottság tagjai
dani véleménye
talom viselked
hogy a tárgyal
reviziója is szó

Az

London, nove
kaspárt végreh
hó 28-án tartot
Palesztinával é
hér Könyvével
elhatározta, he
Ramsay Macdo
oéla egy bizott
tanulmányozni
tal átadott anya
kasság, az eléged
kasság a munk
neknél a kérdés
kozik, szükséges
hér Könyv üg
ket tegyen.

London, nove
alscházai ülésen
széd fölötti vita
Palesztina-kérdé
tárgyalására sz
szerint a helyze
sa nélkül Angli
ciák vannak.

Einstein

világsze
London, nove
bert Einstein a
a cionista világs
ahol az executiv
vezet küldöttség
karnak élén dr.
üdvözölte az illi

Varsó, novem
lágsszövetség var
tóhangu felhívá
ben élesen tiltak
uj Palesztina-pe
zsidó nép elleni
Hechaluch felhí
hogy a munkába
ki és lépjenek e
tett cionizmus v

Berlin,

novem
tina világszövet
az egyes ország
kat fog grüjten
kormány politik
angol kormányh
közi munkásság
tatni. A kibocs
szavakban itéli e
gatartását, am
munkásság és a
ellen van irány

Harej

nista
Jeruzsálem, ne
munkásszervezet

Ango

magántanuló
meg
Schidlof Dr. „I
módszer, 10 f
Lingua: Angol
félv. 163 lej, e
Angol liliputi s
ként külön
Schenk kézi szó
rész egybeköt
Angol zsebnyelv
Angol-magyar
tolmaés

Vidékre

Lepa

A Népszövetség mandátum-bizottságának tavaszi ülésén a Palesztina-mandátum revízióját fogják javasolni

Az angol munkáspárt is a Fehér könyv ellen — Harci alapot gyűjtenek a cionista munkáspártok

London, november 3. Az angol kormány Fehér Könyve nemcsak a világ egész zsidóságát mozgatta meg, hanem egymásután jelentkeznek az angol politika ismert vezetőférfiai is, hogy elitelő véleményüket kifejezésre juttassák a Fehér Könyv megállapításaival szemben.

A Frankfurter Zeitung jól értesült helyről szerzett információi alapján közli, hogy a népszövetségi mandátum bizottsága valószínűleg csak a tavaszi ülésszakban fog foglalkozni a Palesztina-kérdéssel. Beavatottak szerint a bizottság tagjai nyíltan meg fogják mondani véleményüket a mandátarius hatalom viselkedéséről és nincs kizárva, hogy a tárgyalások során a mandátum revíziója is szóba kerül.

Az angol munkáspárt a Fehér Könyv ellen

London, november 3. Az angol munkáspárt végrehajtó bizottsága október hó 28-án tartott ülésében foglalkozott Palesztinával és az angol kormány Fehér Könyvével. A végrehajtóbizottság elhatározta, hogy ez ügyben felkeresi Ramsay Macdonald miniszterelnököt. E célra egy bizottságot választottak, mely tanulmányozni fogja a Poale Cion által átadott anyagot. A végrehajtóbizottság, az elégedetlenségre, amely a munkáspárt a munkás képviselők egyrésztnekél e kérdéssel kapcsolatban mutatkozik, szükségesnek tartja, hogy a Fehér Könyv ügyében megfelelő lépéseket tegyen.

London, november 3. Az október 29-i alsóházi ülésen Lloyd George a trónbeszéd előtti vitában kijelentette, hogy a Palesztina-kérdés mielőbbi parlamenti tárgyalására szükség van. Lloyd George szerint a helyzet kielégítő megvilágítása nélkül Angliára súlyos konzekvenciák várnak.

Einstein meglátogatta a cionista világszervezet irodáit

London, november 3. Professor Albert Einstein a napokban meglátogatta a cionista világszervezet londoni irodáit, ahol az executive az angol cionista szervezet küldöttségének és az egész tisztikarnak élén dr. Weizmann fogadta és üdvözölte az illusztris vendéget.

Varsó, november 3. A Hechaluc világszövetség varsói központja egy gyűjtőhangu felhívást bocsátott ki, amelyben élesen tiltakozik az angol kormány új Palesztina-politikája ellen és azt a zsidó nép elleni árulásnak deklarálja. A Hechaluch felhívja az összes tagjait, hogy a munkában továbbra is tartassanak ki és lépjenek esatásorba a veszélyeztetett cionizmus védelmére.

Berlin, november 3. A dolgozó Palesztina világszövetsége elhatározta, hogy az egyes országokban tömeges aláírásokat fog gyűjteni tiltakozásul az angol kormány politikája ellen és azokat az angol kormányhoz, valamint a nemzetközi munkásság fórumaihoz el fogja juttatni. A kibocsátott felhívásban élesen szavakban itéli el az angol kormány magatartását, amelynek éle a palesztinai munkásság és annak szociális alkotásai ellen van irányítva.

Harci alapot gyűjtenek a cionista munkáspártok

Jeruzsálem, november 3. A palesztinai munkásszervezet és a dolgozó Palesztina világszövetsége elhatározta, hogy a dolgozó Palesztina barátai körében egy politikai harci alap gyűjtését indítja meg. A gyűjtés egy hónapig fog tartani és a világszövetség felhívja az összes csoportjait, az összes munkáspártokat, a Hechaluch szervezetet, az ifjúsági szervezeteket és a dolgozó Palesztina összes barátjait, hogy ezen alap érdekében érdekes akciót fejtsenek ki.

London, november 3. Lord Reading, India volt alkirálya az angol felsőházban, mint a liberális párt szószóka, a trónbeszéd vitájában szóváltotta az angol Fehér Könyvet. Beszéde során kijelentette, hogy a Fehér Könyv az angol kormánynak súlyos ballépése. Bár neki is az a véleménye, hogy az arabok vallási és polgári jogait ép olyan tiszteltben kell tartani, mint a zsidókat, mégis azt hiszi, hogy egy kormánynak sinesen joga utólag életbeletett önkényes rendszabályokkal az összes országok érdekeit köreiben azt a benyomást kelteni, hogy a kormány hamis játékot űz. Annak a reményének ad kifejezést, hogy a kormány rövidesen tiszta helyzetet fog a kérdésben teremteni.

Lord Reading is támogatja a kormányt

London, november 3. Lord Reading, India volt alkirálya az angol felsőházban, mint a liberális párt szószóka, a trónbeszéd vitájában szóváltotta az angol Fehér Könyvet. Beszéde során kijelentette, hogy a Fehér Könyv az angol kormánynak súlyos ballépése. Bár neki is az a véleménye, hogy az arabok vallási és polgári jogait ép olyan tiszteltben kell tartani, mint a zsidókat, mégis azt hiszi, hogy egy kormánynak sinesen joga utólag életbeletett önkényes rendszabályokkal az összes országok érdekeit köreiben azt a benyomást kelteni, hogy a kormány hamis játékot űz. Annak a reményének ad kifejezést, hogy a kormány rövidesen tiszta helyzetet fog a kérdésben teremteni.

Nem tiltakozásra, de harcra van szükség

Prága, november 3. A csehszlovákiai cionista szervezet a Jewish Agencyvel együtt október 27-én rendkívüli ülésre ült össze. A gyűlés egyhangu határozatban kimondotta, hogy nem tiltakozásra, hanem harcra van szükség, mert a feszültség a cionizmus és Anglia között elérte tetőfokát.

Jeruzsálem, november 3. A Mizrachiszervezet vezetősége a palesztinai zsidósághoz és az egész világ ortodoxiájához proklamációt bocsátott ki, amelyben kifejti, hogy a cionizmus sorsa nem az egyes rövidéletű kormányoktól függ. A zsidóság tiltakozik minden olyan kormánynyilatkozat ellen, amely a zsidó népek azon törekvését, hogy ősei földjén otthonát felépítse, meg akarja akadályozni. Felhívja az egész világ zsidóságát, jöjjön Palesztinába építeni.

Az Aguda is tiltakozik

Jeruzsálem, november 3. Az Agudat Jisraael a napokban megjelent nyilatkozatában mely gyászának ad kifejezést az angol Fehér Könyv felett és felhívja a szervezet politikai bizottságát, hogy a legutóbbi eseményekkel kapcsolatban foglaljon mielőbb állást.

Budapest, november 3. Székely Ferenc udvari tanácsos, a magyar Pro Palesztina szövetség diszelnöke a Zsidó Szemle szerkesztőjének átadott nyilatkozatában élesen hangon nyilatkozik az angol Fehér Könyvről és azt a zsidó népek adott ünnepélyes ígéret megszegésének deklarálja.

Most mindenki új sorsjegyet vesz az új sorsjátékhoz a már évtizedek óta népszerű

Fritz Dörge bank

Wien I-K. Körntnerstr. 43-49
összesen 42.000 nyereség, több mint

Háromszáz millió Lei

Szerencsés esetben nyerhető:

20.000.000 Lei

Jutalom és nyereségek:

12.500.000 Lei

7.000.000 Lei

sorsjegyárak

Egész Fél Negyed

1200 Lei 600 Lei 300 Lei

Az összes sorsjegyek fele nyer!

Nincs előrefizetés!

prospektusok, hivatalos játéktervezetek és tudósítások ingyen!

tina szövetség diszelnöke a Zsidó Szemle szerkesztőjének átadott nyilatkozatában élesen hangon nyilatkozik az angol Fehér Könyvről és azt a zsidó népek adott ünnepélyes ígéret megszegésének deklarálja.

London, november 3. Sir Herbert Samuel, Palesztina volt kormányzója az Ort-nak tartott londoni gyűlésén csatlakozott azon angol politikusok állásfoglalásához, akik eddig már elítélőleg nyilatkoztak az angol kormány magatartásáról.

Teljes kudarcot vallott a budabesti kommunisták éhségfelvonulása

Budapest, november 3. A kommunisták mezítelenség éhségfelvonulása teljes kudarcot vallott. 199 vezetőt még november elseje előtt letartóztattak s a vezetők nélkül maradt ifjúságuk

sok nem tudták tennivalóikat. A rendőrség 124 ezer darab különféle röpcédulát foglalt le Budapesten és a határállomásokon, amelyeknek egy részét Bécsből akarták a magyar

fővárosba átesempészni. Este nyolc órakor a karhatalom kézszenlétét vidéken is mindenütt megszüntették.

A stájer Heimwehr e hó közepére puccsot tervezett és Ottót császárrá akarta kikiáltani

Az osztrák választási küzdelem elérte tetőfokát

Bécs, november 3. A stájer Heimwehr november 15-től 16-ra virradóra puccsot tervezett és Ottót császárrá akarta kikiáltani. Az eljárást a puccs-terv szellemi irányítói ellen megindították. Egyébként a választási küzde-

lem elérte tetőfokát. Tegnap az összes pártok gyűléseket és felvonulásokat rendeztek. Kiseb incidensektől eltekintve, rendezavarás nem fordult elő. A pártok a legmodernebb eszközöket

is felhasználják a propaganda szolgálatára. Minden kerületben propaganda autók és hangszórók hívják fel a választók figyelmét a pártokra, amelyeknek szolgálatába állították őket.

Súlyos szabálytalanságokkal vádolták meg az érettségi bizottságokat

Costachescu miniszter nem a megvádolt tanácsok, hanem a vádak hangoztató kongresszusi szónokok ellen indított eljárást

Bucuresti—Bukarest, november 3. (Az Uj Kelet tudósítójától). Néhány nappal ezelőtt tartotta kongresszusát a fővárosban a romániai tantestületek federációja, amely magában foglalja a tanítók, középiskolai és egyetemi tanárok szövetségeit. A kongresszuson igen élesen hangu felszólalások hangoztak el a bakkalaureatusi vizsgák rendszer ellen. Még ennél is feltűnőbb volt azonban, hogy egyes tanárok a vizsgáztató bizottságok ellen keltek ki, azzal vádolva meg azokat, hogy a vizsgáztatás alkalmával súlyos szabálytalanságokat követnek el. Egyik szónok többek között kijelentette, hogy „vannak bakkalaureatusi vizsgáztató bizottságok, amelyek pénzért árulják a jegyeket a növendékeknek”. Egy másik szónok arról beszélt, hogy vannak tanárok, akik feltűnően protezsálnak egyes tanulókat, mások viszont

egyenesen üldözik őket. Costachescu közoktatásügyi minisztert igen kinosan lepték meg a tantestületek federációjában elhangzott gyanúsítások és vádaskodások, amelyek a közoktatásügyi minisztérium vezetőtisztviselőinek sem voltak inyére. A közoktatásügyi miniszter azonban ahelyett, hogy a vádak tette volna vizsgálat tárgyává, eljárást indított a vádak hangoztató szónokok ellen, akiket szigorú szankciókkal fenyegetett meg. Ezzel kapcsolatban az Adeverul a következőket írja: „Costachescu felháborodását jogosnak találjuk. Ha azonban a tantestületek kongresszusán elhangzott kijelentések indokoltak voltak, ugy Costachescunak elsősorban a szónokok ellen megnyilatkozó haragja legalább is különös. Először a vádak kell vizsgálat tárgyává tenni és a szóno-

kok elleni eljárás csak abban az esetben lesz indokolt, ha e súlyos vádak nem bizonyulnak valósnak”.

AMBROSI, FISCHER & CO
AIUD · JUD · ALBA

Az őszi szállítás megkezdődött. Aki biztos eredményt akar elérni, ültessen fákat, bokrokat, stb. az őszi folyamán.

Arjegyék kívánatra díjmentes

Angol nyelvtanok és szótárak

magántanulók számára a kiejtés megjelölésével

Schidlof Dr. „1000 szó”, levélszerinti módszer, 10 füzet dobozban 204 lej

Lingua: Angol nyelvtan, kulcsal, félv. 163 lej, egészvázson 204 lej

Angol Hiliputi szótár 320 lej. Részenként külön 85 lej

Schenk kézi szótár: Angol. Mindkét rész egybekötve 136 lej

Angol zsebnyelvtan és társalgó 51 lej

Angol-magyar beszélgetések, angol tolmács 51 lej

Vidékre utánvétellel küldi
Lepage, Cluj

et fette-
artóztat-

eat, a hír-

huszezer lej

vegye át azt a 20
helyet Cotorea fe-
ni Danubiana eu-
orektúra. A ban-
endelt esendörök
hogy ok lötték le
n ma megjelent
hat vidéki ember.
ese alkalmával ép-
k. Ezek azt állít-
banditát ok fog-
miközben ez mel-
szemben három
jelentkezett, akik
adások valóban
i Cotoreát, de az
szében menekülni
oraru nevű katona
állását érte.

hogy a bandita
ményeit tisztázní
szintű, hogy a 20
reflektánsok között

in-féle kőser

e depunere háta
delkező helyisé-
es látogatását.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemese erdeyi és bányászati zsidóság napilapja
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő: Jámor Ferenc
Bukarest szerkesztőség:
Hátszegi Ernő, Hotel Imperial
Cikkeink utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

Klein Vilmos

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetségnek nagy halottja van, a péntekről szombatra virradó éjszaka meghalt Klein Vilmos szatmári földbirtokos, a Palesztina-gondolat egyik legrégibb zászlótartója, a volt magyarországi cionista szervezet egyik legáldozatosabb istápolója és minden zsidó ügy bökéző adófizetője és munkása.

Klein Vilmos azok közé tartozott, akiket modern életfelfogásuk nem távolított el a zsidóságtól, de ennek regenerálódását csakis a cionizmus elvéinek megvalósítása után vélték elérhetőnek. Cionista volt ő már Herzl fellépése előtt, annál is inkább a politikai cionizmus megteremtése után. Már harminc évvel ezelőtt felkereste Palesztinát és anyagilag erősen támogatta úgy a volt magyarországi cionista szervezetet, mint a földvásárlás céljára gyűjtő Nemzeti Alapot.

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség megalapítása után néhány évig élénk részt vett ennek munkájában és több konferencián megjelent mint a szatmári helyi csoport delegátusa. Évekkel ezelőtt lehetővé tette egy tiztagu chalucsoportnak az kertészeti-ben való kiképzését.

A Joint-munka beindítása alkalmával ennek szentelte munkaerőjét és a szatmári Arvagondozó megalapítása nagyrésztben az ő nevéhez fűződik.

Klein Vilmos a dolgozó zsidó intellektuális mintaképe volt. Emellett a föld szerelmese, híres kertész, aki Szatmár város határában mintaszerű kertgazdaságnak vetette meg alapját. Talán földimádatán keresztül érzett föl benne a hatalmas vágy, hogy zsidó testvéreit földhöz juttassa Palesztinában; a kertészkedés mellett szenvedélyesen szerette a zsidóságot és Palesztinát. A Joint-gondolat azzal vonzotta magához élete utolsó éveiben, mert a zsidó ifjúságnak gyakorlati pályákra való nevelését vélte általa előmozdíthatni.

Klein Vilmos Szatmár gazdasági életében hosszú időn át vezérszerepet játszott. Évtizedekig virágzó termény- és magkereskedést tartott fenn, majd bankot alapított. A háború alatt és után kizárólag gazdálkodással foglalkozott.

Nem volt beteg, illetve betegségével mind mostanig nem hagyta magát legyűretni és egy napi szenvedés után hunyt el. Halála előtt röviddel még átváltozott kedvenc zsidó lapjait. Temetése vasárnap ment végbe nagy részvét mellett. Halálát kiterjedt rokonság gyászolja, köztük Klein Gyula kolozsvári CFR főmérnök, aki atyját vesztette el az elhunytban.

(dr. s. m.)

— Elmarad a WIZO teadélutánja. A mára hirdett WIZO teadélután a közbejött akadályok miatt elmarad.

— A kolozsvári magánalkalmazottak tiltakozó nagygyűlése. A kolozsvári magánalkalmazottak szervezete november 4-én, kedden este 8 órakor az Építőmunkások Otthonában tiltakozó nagygyűlést tartanak a vasárnapi munkaszünet és az esti záróra felfüggesztése ellen.

Ha szolid és megbízható helyről LIBAZSIR szükségletét be akarja szerezni, írjon vagy kérjen árajánlatot

ארמון קליין KLEIN orth. köcsér
 szir és baromfi-szarnokából Oradea, Saguna 6.
 Alapítva 1912
 Szállítás postán és vasúton saját bődönben.

Megalakult az Országos Zsidó Diáksegélyző Egyesület

Otthont teremt a zsidó diákoknak Erdély zsidó társadalmá

Vasárnap délelőtt a kolozsvári zsidó társadalom vezetői gyűlésre ültek össze, hogy leröjék az erdélyi zsidóság 12 éves tartozását és megalakítsák az Országos Zsidó Diáksegélyző Egyesületet. Bár a gyűlésnek egyetlen célja csak az volt, hogy a jogi személyekről szóló törvény formalitásainak eleget tegyen, a gyűlés mégis mindvégig rendkívül lelkes hangulatban zajlott le annak demonstrálásképpen, hogy Erdély zsidósága elsősorú kötelességének és szivügyének tartja a zsidó diákság anyagi bázisának intézményes előteremtését.

Az előkészítő bizottság nevében előbb dr. Kertész Jenő, majd Elekes Miklós dr. mondtak tartalmas munkaprogramot, majd az alapszabályok ismertetése és elfogadása után az alábbi vezetőséget választották meg:

Elnök: Dr. Kertész Jenő, Cluj.
Ügyvezető elnök: Dr. Elekes Miklós, Cluj.

Társelnökök: Dr. Eisler Mátyás Cluj, dr. Fischer Tivadar Cluj, dr. Fischer József Cluj, dr. Rosenthal Mór Timisoara, Tótisz Reszó Timisoara, dr. Róth Marcell Arad, dr. Balázs Endre Cluj.

Alrelnökök: Klein Gyula Cluj, dr. Feiner Hermann Brasov, dr. Hunwald Izidor Sätmar, dr. Löwenstein Lajos Targu-Mures, dr. Lévai Béla Oradea.

Pénzügyi főtitkár: Lichtmann Aladár Cluj.

Főtitkár: Jámor Ferenc Cluj.

Titkár: Leichtmann Andor Cluj.

A gazdaügyi bizottság tagjai: Dr. Spitzer József Cluj, dr. Hamburg József Cluj, dr. Hirsch Sári Cluj, Adler Zsigmond Cluj, Heves Ferenc Cluj.

Az egészségügyi bizottság tagjai: Dr.

Dóri Béla Cluj, dr. Kiss Árpád Cluj, dr. Neufeld Jenő Cluj.

Jogvédők: Dr. Erzmann Béla Cluj, dr. Schreiber István Cluj.

A felügyelő bizottság tagjai: Schwartz Miksa Cluj elnök, dr. Benjamin Sándor Dicioanmartin, dr. Gidáli Illes Reghin, Gál István Targu-Mures, Gottlieb József Cluj, Moskovits József Cluj, Peller Lajos Cluj.

Országos kuratórium: Antal Márk Cluj, dr. Antal Sándor Sibiu, dr. Barna Samu Baia-Mare, Berguer Dezső Cluj, Borgida József Oradea, dr. Danzig Samuel Sighet, dr. Darvas Simon Cluj, Fodor József Cluj, Fraenkel Mór Cluj, Fuchs Nándor Alba-Julia, Grünbaum Soma Lugoj, dr. Halmos Brunó Petrosani, Hegedüs Nándor Oradea, dr. Horváth Simon Tg-Mures, dr. Jakobi Emil Cluj, Katz Dénes Cluj, Koch Richard Dicioanmartin, dr. Ligeti Sándor Cluj, dr. Lörczei Jenő Deva, Lukács Aladár Sibiu, dr. Marton Ernő Cluj, dr. Nobel Sándor Timisoara, Ij. Reiter Mór Sätmar, Steekl Arthur Brasov, Messer Elemén Reghin, dr. Kohn Hillel Cluj.

Dr. Kertész Jenő, az Egyesület elnöke és Elekes Miklós dr. ügyvezető elnök néhány keresetlen, meleg szóval köszönték meg a bizalmat, majd annak a reményüknek adtak kifejezést, hogy a megválasztott vezetőség a munka bizottsága és mindenki szívesen fogja teljesíteni kötelességét a vállalt poszton.

Az új vezetőség máris hatalmas munkaprogramot dolgozott ki és a legközelebbi időben beindítja az akciót a kolozsvári zsidó egyetemi diákokotthon megteremtésére.

— **ORVOSI HIR.** Dr. Hamburg József szemorvos hazaérkezett külföldi utjáról és újból rendel.

— **Meghalt Szaboleska Mihály.** Péntekről szombatra virradó éjszaka Temesváron, szívvelhűdés következtében elköltözött az élők világából Szaboleska Mihály, a múlt század nyolcvanas éveinek híres, népies irányzatú költője. Szaboleska Mihály polgári hivatalára nézve református pap volt, aki életének legnagyobb részét Temesváron töltötte el, ahonnan két évvel ezelőtt költözött fel Budapestre. Halála családi körben érte, ahová Budapestről látogatott le a napokban. Szaboleska Mihály a szelíd, kispolgári, hazafias költészet tehetséges képviselője volt, aki különösen két versével szerzett magának tartós hírnevet: a „Grand Cafféban” és „A salzburgi csapszékben” címűekkel. Egyéb lírai versei rendkívül egyhuruak, egy szűk világ falusias hangulatának adnak költői színezetet. Szaboleska Mihály neve különösen akkor került a magyar irodalmi élet érdeklődésének homlokterébe, amikor az új magyar líra halhatatlan és világviszonylatban is kimagasló képviselőjével: Ady Endrével sodródott hosszú és aldatlan hárba, amely természetesen Ady Endre győzelmével végződött. A szelíd költő-papot Ady támadásai gyakran mélyen ekésítették, annál is inkább, mert nem egy paródia, pamfletizáló irás igyekezett megtépnéni még azokat a babérait is, amelyeket joggal mondhatott a magának, minden konzervatívizmusa ellenére is. A magyar forradalmak lezajlása után Szaboleska Mihály ismét divatba jött, — a jobboldali budapesti folyóiratok szívesen közölték le a most már inkább csak vallásos hangulatoktól átszűrt költeményeit. A konzervatív Kisfaludy-társaság néhány évvel ezelőtt főtít kárává választotta, — sőt a Magyar Tudományos Akadémiai is tagjai közé emelte. Halálával a népies költői iskola elernyedt szárnyasapái zárultak le véglegesen. Egy, a múlt század végbeli epigon-korszak legkiemelkedőbb és letehetségesebb alakja száll vele a sírba. Szaboleska Mihály nem értette meg a modern idöket, de ebben talán a legnagyobb akadály nem annyira hajlékony, kedves lényé, mint inkább papi hivatása volt. Hirtelen halálával a legmélyebb részvétet váltotta ki mindenütt a magyarul olvasók lelkében, sőt azok áborában is, akik annak idején éles harcot vívtak ellene. Szaboleska Mihály holttestét Budapestre szállították, ahol temetéséről a Tudományos Akadémia gondoskodik.

— **A királynő köszönete K. Hirsch Margitnak.** Mária királyné legutóbbi itt létekor K. Hirsch Margit, az ismert porcellán festőnő egy 200 éves és a művésznő által restaurált és áttestett vázát adott át a felséges asszonynak. Öfelsége tegnap udvarmestere útján köszönetet fejezte ki a „ragyogó porcellánért”. A királynő elismerése egy vérbeli tehetséget ért ezúttal. A festőnőnek minden oldalról melegen gratuláltak sikeréhez.

— **A nátha hosszantartó és kellemetlen betegség.** Anacot-pasztilla a legjobb orvosság. Egy fiola ára 37 lej.

— **Dr. Váradi Ödön** nagyváradi ügyvéd, a Nagyváradi Házulajdonosok Szövetségének társelnökét lapunk közgazdasági munkatársát, a Temesváron a napokban megalakult Házulajdonosok Országos Törlesztéses Bankja beválasztotta igazgatósági tagjai sorába.

— **Elhízott egyéneknek** a természetes Ferenc József keserűvíz-kúra hatalmasan előmozdítja a bélműködést, a testet könnyedé teszi s tisztá fejet, nyugodt alvást teremt. Az orvosi szakirodalom kimutatja, hogy a **Ferenc József** víz a máj és a végbél felé irányuló vértódlulásoknál, valamint aranyérmél és prostata-bajnoknál is áldásos hatást fejt ki. A **Ferenc József** keserűvíz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— **Ügyvédi hír.** Dr. Gál Lajos ügyvéd Bucuresti, irodáját áthelyezte Str. Maria Rosetti 69. szám alá.

— **Itt az alkalom** szerencsésének megalapítására. Minden kívánsága teljesülhet. Írjon még ma egy postalapot pontos címével a Fritz Dörge banknak, Wien. I.-k. Kertner-Strasse 43-49, mely teljesen ingyen és az Ön részére kötelezettség nélkül szolgálat felvilágosítással.

— **Szerdán és csütörtökön délután hatkor zárják az üzleteket?** Kolozsváron ma az a hír terjedt el, hogy a kereskedők és iparosok üzleteiket szerdán és csütörtökön délután hat órakor fogják bezárni. Érdeklődtünk a hír valóságára felől. Arról van szó, hogy a kereskedők és iparosok testületileg akarnak résztvenni a világhírű tiroli énekes parasztszínház előadásain, amelyek szerdán és csütörtökön délután 6 órakor kezdődnek a Magyar Színházban. Innen terjedt el a hatóság üzletzárás híre. Azok, akik nem csatlakoznak ehhez az akcióhoz, a tiroli társulat csütörtök éjjel 11 órakor kezdődő, csak felnötteknek szánt előadást nézhetik meg.

— **Szoptató nők** ne sörts igyanak, hanem a reggeli és uszonnatejhez Ovomaltine-t. Tejük dusab, táperőben, vitaminban gazdagabb lesz.

A Napközi Otthon kiházasított egy apátlan-anyátlan árvát

Jó néhányszor megénekeltük már a kolozsvári zsidó Napközi Otthont, a város zsidó asszonyainak szent templomát. A jóság, a segítség, a vigasz, a letörölt könnyek hajléka ez az intézmény, apró, együjtéséből felemelt proletár-seregével.

Vasárnap délután azonban a tágas udvarban és az otthon világos termében szokatlan, boldog, szép ünnep zajlott le. Elegáns hölgyek, szerény ünneplőben feszengő munkásasszonyok, zenére körtáncot lejtő gyermekek.

Mi ez? A Napközi Otthon, amely a Kolozsvári Izraelita Nőegylet függeléke, fölnevelt egy jóra való, szorgalmas, a szolidaritásnak és bájnok virágnak, Schwarz Dórátnak. Fölnevelte és most e napon kiházasította Ábrahám Mihályhoz, egy bánffyúnyadi derék fiatal cukrászhoz. Első kiházasítása a Napközi Otthonnak.

A menyasszony apja szegénysorsban élő cipész a haretéren elesett, itt-hagyva özvegyét négy apró gyermekkel. Arvagondozó és Napközi Otthon vállaltva gondoskodtak a hátramardottakról. Az özvegy másfél év előtt meghalt, a gyerekekről való gondoskodás most már fokozott mértékben hártult át a kolozsvári zsidó asszonyokra. A munka gyümölcse ime ez a szép lakodalom.

Ott ül a szép leány menyasszonyi koszorúval, fátyolban, csillogó könynyekbe borulva, két apró, virágokkal díszes baba, a koszorusleányai között. Csak sir egyre és hálás fejbiceccentéssel köszöni a megilletődött gratulációkat.

A hölgyek, mintha mindnyájan rokonai lennének a menyasszonynak (talán többek is annál: testvérei!), egymást ölelik és esőkolják. Megindító kép volt és akik látták, élménytel gazdagodtak.

Négy óra után fölhangzik Weisz fő kántor éneke. Az esketés az udvarban fölállított bársony ehüpe alatt megkezdődött. Glasner főrabbi esketése után zene, a gyermekek tánca perdülnek. A fiatal házaspárt bekísérik mint fejedelmeket a terebe, ahol rendszerint száznegyven szegény gyerek étkezik. Most hatalmas kalás, fehér világlósság, ünnepi asztal, sok virág, sok mosoly, boldog öröm.

A fiatal házások szűkebb rokonsága ül a lakodalmi lakomához. Köröztük a jótékonyaság-hölgyei, a kívánsói tömeg, gyerekek, zenészek. Énekelnek és tapsolnak.

Ki hinné, hogy ezekben a súlyos idökben örömtől ragyogó arcokat is látni lehet.

Lehet. Mert a Napközi Otthon asszonyai — és persze a jó Isten első sorban — így akarták.

— **VÁALY ILONA ALVINCI HU SZÁROK RUHÁI ELVESZTEK AZ UTÓN.** Kellemetlen meglepetés érte Vaály Itonát, a budapesti Király Színház kintő primadonnáját, aki Kertész Dezsővel, a népszerű bonvivánnal együtt ma kassai vendégszereplése után Kolozsvárra érkezett. A két kiváló művész magával hozta a Viktória és a Pesti család ruháit, az Alvinci huszárokban azonban Vaály Ilona nem játszott Csehszlovákiában és ezért ennek a darabnak garderoberjét nem is vitte magával, hanem Pestről maga után küldette Kolozsvárra. Ma azután kiderült, hogy a ruhákat Pestről tévesen irányították, mert azok nem érkeztek meg Kolozsvárra. A színház lázas kutatást indított a ruhák után, óvatosságból pedig arra az esetre, ha Vaály Ilona ruhái az előadás kezdetéig sem kerülnek elő, Kondor Ibolyával hirdette meg az előadást, aki a darab eddigi előadásain is hatalmas sikerrel játszott. Kondor Ibolyának Kertész Dezső lesz a partnere. Természetesen szerdán, csütörtökön, pénteken és szombaton már zavartalanul felléphet Vaály Ilona is.

KÖZ

Prefere megold
Manoilescu k
ke

Belgrad, nov. 3.
 kereskedelmi minis
 nemzetközi keresk
 a román nemzeti
 érkezett, amely a ne
 dasági konferenciá
 désekről számol be
 bizottság az átirat
 szinajai, varsói és l
 ciakkal és ezzel ka
 tescu azt javasolja.
 kereskedelmi kama
 sága érdeklődjék
 iránt s vegye alap
 hogy az európai
 enyhítése, esetleg
 ból az európai élér
 kalmazzák a prefe
 seket.

A mez old

— Széjegy
 Irtá

Közgazdasági éle
 nül egyik legnagyobb
 legjobban megvitatt
 memorandum, amit
 ter készítet. A kor
 az egyre súlyosabb
 között összeroppan
 taly, hogy ha anyag
 tenek. A terményár
 nása lehetetlenné tes
 ves osztály fizetési
 eleget tudjon tenni.
 birtokok mind sul
 terkelve s el lehet
 minden hold földre
 log teher esik, de
 olyan földbirtok is,
 teher van. Ha csak
 megterhelést veszi
 után a fizetendő ka
 lag 20 százalékkal
 feltétlenül felmegy
 kal, a váltókiállítás
 az megfelelő évi 1600
 egy hold föld átlag
 mázsára yesszük, ug
 kapti má a 10 máz
 2500 lejt. Tekintettel
 be kell vetnie, ezen
 tényleges kiadásai v
 is leköti, nyilvánva
 fillérje sem marad,
 a vetőmagra való t
 2500 lejtől 1600 lejt
 adóra, vetőmagra. E
 körülmények között
 és a kiscgazdaosztály
 küzd.

Ezek szerint nag
 Manoilescu miniszte
 hogy a kiscgazdaoszt
 gíteni kell. Azonban
 ho mindjárt hozzá
 egyoldalt. Egyoldal
 nemcsak a kiscgazdál
 végromlásba jutottal
 eveznek velük a nag
 is, akik éppen ugy
 kamat és az adóte
 mert hiszen az ő b
 ki a szükséges jöve
 helyzet a háztulajd
 valaki betekint aká
 telekkönyvekbe, fájd
 amelyikben ne legyen
 tétel bekebelezve.
 Megállapítható, ho
 felvett újabb és uja
 ból erednek, hogy a
 tulajdonosa az újab
 dezi az előbbi köles
 matait, az adókat, u
 ban besodródik az
 zután a teljes vég
 Ezek szerint tehát n

Otthon y apátlan- árvát

nekeltük már a
közti Otthont, a
ak szent temp-
tség, a vigasz,
ajléka ez az in-
ségéből felemelt

zonban a tágas
világos termé-
szép ünnep zaj-
ek, szerény ün-
nkásasszonyok,
gyermek.

amely a Kolozs-
függelék, föl-
zorgalmas, a szo-
írágát, Schwarz
most e napon
Mihályhoz,
erek fiatal cuk-
tása a Napközi

ja szegénysors-
éren elesett, itt
y apró gyerek
Napközi Otthon
k a hátramar-
máskél év előtt
valógondosko-
mértékben há-
dó asszonyokra.
ime ez a szép

y menyasszonyi
esilgő köny-
pró, virágokkal
stélyai között,
ás fejbiccentés-
lőtt gratuláció.

mindnyájan ro-
nyasszonynak
nál: testvérei!),
kölják. Megin-
lították. Élmény-

ngzik Weisz fő
és az udvarban
tíne alatt meg-
támló esketése
k táncra perdül
t bekísérik mint
es ahol rendsze-
ny gyerek ét-
kalás, fehér vil-
sok virág, sok

ékebb rokonsága
hoz. Köröttük a
a kíváncsi tö-
zek. Enekelnek

zekben a súlyos
ogó arcokat is

közti Otthon asz-
u jó Isten első-

**ALVÁNCI HU-
VÉSZTEK AZ**
meglepetés érte
esti Király Szin-
náját, aki Ker-
erü bonvivánnal
vendégszerrelé-
tezett. A két ki-
hozta a Viktó-
ruhát, az Alvin-
ban Váaly Hona
szlovákiában és
ak garderobeját
hanem Pestről
Kolozsvárra. Ma
a ruhákat Pest-
tták, mert azok
Kolozsvárra. A
t indított a ru-
l pedig arra az
a ruhái az elő-
kerülének elő-
dette meg az elő-
ddigi előadásain
játzott. Kondor
eső lesz a part-
szerdán, esütörtő
mbaton már za-
váaly Hona is.

KÖZGAZDASÁG

Preferenciális vámtarifákkal akarják megoldani az európai agrárválságot

Manoilescu kereskedelmi miniszter javaslata a nemzetközi kereskedelmi kamarák szövetségéhez

Belgrad, nov. 3. Manoilescu román kereskedelmi miniszter aláírásával a nemzetközi kereskedelmi kamarához a román nemzeti bizottságtól átirat érkezett, amely a nemzetközi mezőgazdasági konferenciával kapcsolatos kérdésekről számol be. A román nemzeti bizottság az átiratban foglalkozott a szinajai, varsói és bukaresti konferenciákkal és ezzel kapcsolatban Manoilescu azt javasolja, hogy a nemzetközi kereskedelmi kamara európai bizottsága érdeklődjék az agrárkérdések iránt s vegye alapul azt a javaslatot, hogy az európai gazdasági válság enyhítése, esetleges megoldása céljából az európai élelmiszerek részére alkalmazzák a preferenciális szerződéseket.

A román nemzeti bizottság megküldte a varsói és bukaresti nemzetközi mezőgazdasági konferenciák határozatait is a nemzetközi kereskedelmi kamara európai bizottságának. A román kereskedelmi miniszter négy pontban foglalta össze a figyelembe veendő javaslatokat:

1. Az európai és az Európán kívüli agrárállamok gazdasági kolaborációja
2. A közvetlen és közvetett prémiumok megszüntetése az agrártermékek kivitelére.
3. A közigazgatási és állategészségügyi intézkedések megkönnyítése céljából.
4. Preferenciális vámtarifák az európai agrártermények számára.

A mezőgazdasági hitel megoldásának problémái

— Szélgjegyzetek Manoilescu miniszter tervezetéhez —

Írta: Dr. Váradi Ödön nagyváradi ügyvéd

Első cikk

Közgazdasági életünknek kétségtelezőleg egyik legnagyobb feltűnést keltő és legjobban megvitatott jelensége az a memorandum, amit Manoilescu miniszter készített. A kormány belátta, hogy az egyre súlyosabb gazdasági viszonyok között összeroppan a földművelő osztály, hogy ha anyagi bajain nem segítenek. A terményáraknak óriási zuhanása lehetetlenné teszi, hogy a földműves osztály fizetési kötelezettségeinek eleget tudjon tenni. Ma már a paraszti birtokok mind súlyosan meg vannak terhelve s el lehet mondani, hogy átlag minden hold földre 5—10.000 lej jelzálog teher esik, de van elég számmal olyan földbirtok is, amelyen még több teher van. Ha csak 8000 lej középátlag megterhelést veszünk, ugy ezen 8000 lej után a fizetendő kamattétel, ha azt átlag 20 százalékkal számítjuk, amelyre feltétlenül felmegy a kamat a jutalékkal, a váltókiallítás költséggel együtt, az megfelel évi 1600 lej kamatnak. Ha egy hold föld átlagos buzatermését 10 mázsára vesszük, ugy a gazdálkodó tud kapni ma a 10 mázsa buzáért összesen 2500 lejt. Tekintettel arra, hogy a földet be kell vetnie, ezen dolgoznia, amire tényleges kiadásai vannak és munkáját is leköti, nyilvánvaló, hogy egyetlen fillérje sem marad, még a kenyérré és a vetőmagra való buzája sem, mert a 2500 lejbeli 1600 lejt fizet kamatra, többi adóra, vetőmagra. Érthető tehát, ha ily körülmények között nem tud boldogulni és a kiscgazdaosztály súlyos válsággal küzd.

Ezek szerint nagyon méltánylandó Manoilescu miniszter azon programja, hogy a kiscgazdaosztályon feltétlenül segíteni kell. Azonban ehhez a programhoz mindjárt hozzá kell fűzni, hogy az egyoldalú. Egyoldalú pedig azért, mert nemcsak a kiscgazdák azok, akik anyagi végronlásba jutottak, mert egy hájójában eveznek velük a nagyobb földbirtokosok is, akik éppen ugy összeroppannak a kamat és az adótételek sulya alatt, mert hiszen az ő birtokaik sem adják ki a szükséges jövedelmet. Ugyanez a helyzet a háztulajdonosoknál is. Ha valaki betekint akármelyik városnál a tekkönyvekbe, fájdalom, alig van ház, amelyiken ne legyen egy csomó teherrel bekebelezve.

Megállapítható, hogy az ingatlanokra felvett újabb és újabb tehertertelek abból erednek, hogy a föld, vagy a háztulajdonosa az újabb kölcsönökből fedezi az előbbi kölcsönök hátralékos kamatait, az adókat, ugy hogy egyre jobban besodródik az adósságba, amely azután a teljes végronlásba juttatja. Ezek szerint tehát nemcsak a kiscgazdák

kon kell segíteni, hanem segítséget igényel a földbirtokosostály is és a háztulajdonosok is, ugy hogy ha már segítségről van szó, nem lehet egyedül kiragadni a kiscgazdaosztályt, hanem elő kell segíteni a földbirtokosoknak és a háztulajdonosoknak talpraállítását is.

Manoilescu miniszter a Cuvántulban megjelent nagyszabású tervezetében ugy képzeli a megoldást, hogy a kisbirtokosok kölcsönöit az e célból alakítandó bank csekélyebb részben készpénzzel, nagyobb részben jelzáloglevelekkel fizetné ki, amely jelzáloglevelek 10 százalékos kamatot hatjánának. A törlesztéses kölcsönöket a kisbirtokosok 24 évre kapnak. A hitelezők perenkívüli eljárással különböző államilag felállított bizottságok útján szolgáltatóknak fel arra, hogy követeléseikből bizonyos engedményeket tegyenek. Ez a lényege a hosszú javaslatnak, amely azonban gyakorlatilag nem lesz megvalósítható.

Nem pedig azért, mert Manoilescu miniszter javaslatánál figyelmen kívül hagyja az új Románia területén érvényben lévő tekkönyvi rendszert, amely szerint a bekebelezett hitelezők a bekebelezés sorrendjében nyernek kielégítést. Ez az alapja a tekkönyvi rendtartásnak; például ha egy kiscgazdának 10 hold földje van, amely 100.000 lej értékét képvisel, az a hitelező, aki az első helyen van betáblázva, például 50.000 lej erejéig, követelésével teljesen biztosítva van, sőt kétszeresen is fedezve az ingatlan értékével. Ez nem lesz hajlandó arra, hogy engedményt tegyen. Engedményt csak az a hitelező fog tenni, aki nincsen fedezve. Így tehát ez az egész egyeztetési rendszer, minthogy a hitel bizottságát renditené meg, ha kényszereszközök szorítanak a hitelezőt, az engedményre csődöt fog mondani és így a kívánt cél nem lesz elérhető. Az a gondolat sem vihető keresztül, hogy a hitelezők kisebb részben pénzt, nagyobb részben pedig zálogleveleket kapjanak. A hiteleket ugyanis a pénzintézetek nyújtják, akik kívánta a hitelt a náluk elhelyezett betétekből tudják folyósítani. Ha a pénzintézetek követeléseiket csak részben kapják meg készpénzben, nagyobb részben pedig záloglevelekben, ugy természetesen nem volna módjuk a betéteket 100 százalékos készpénzben visszafizetni. Ez az oka annak, hogy ilyen formában ez a javaslat nem fog törvényerőre emelkedni, mert a kormány maga is belátja, hogy ezzel semmit sem javít a kiscgazdák helyzetén, minthogy az egyeztetésekre ily előzmények után sikeres kilátás nincs. Ezt a megoldási módot tehát teljesen el kell ejteni. A miniszter javaslatában azon-

ban szerencsés gondolat az, hogy amidőn a kibocsátandó záloglevelekről beszél, ott háromféle típust állapít meg. A kiscgazdák törlesztéses kölcsönöivel foglalkozó bank háromféle záloglevelet bocsát ki 10.000 lej, 1000 lej és száz lej névértékben. Minthogy 1000 és 100 lejes záloglevelek vannak tervezve, melyek jövedelme adómentes és prima földkölcsönnel lenne fedezve, azok kétségtelesen találnának szívesen vevőkre. Igen jó gondolat a 100 lej névértékű záloglevél, amely nagyban elősegítené a takarékoságot, mert azt szívesen venné mindenki, igen alkalmas iskolai jutalomdíjakra, ösztöndíjakra, ajándékokra. A miniszter javaslatában kiemeli, hogy ezekről a záloglevelekről nagy sajtópropaganda kellene, népszerű ismertetések, hogy a közönség kedvet kapjon azok vásárlására. A miniszter javaslata szerint őt az a gondolat vezeti, hogy e záloglevelek ily módon a belföldi piacra, Romániában találnának minél nagyobb számban elhelyezésre.

Eszerint a Manoilescu miniszter tervezetéből elfogadásra alkalmas az 1000 és a 100 lejes záloglevél típus, amely bizonyára népszerű lesz és méltánylandó az a gondolat, hogy a kiscgazdák nehéz helyzetén konvertálással segíteni kell.

Az az erkölcsi kényszer azonban, mely a hatósági egyeztetésben megnyilvánul, nem szerencsés gondolat, mert csak elriasztja a külföldi hitelezőt, ha látja, hogy a bekebelezés mellett is engedményekre lenne kényszerítve.

Akkor, midőn országunk alig várja, hogy a külföldi törlesztéses kölcsönök meginduljanak, óvakodni kell minden olyan momentumtól, amely a külföld bizalmát csökkentené. Jól tudjuk, hogy éveken át az képezte a külföldi kölcsönök folyósításának legfőbb akadályát, hogy mindennemű kincstári tartozás, pld. a bírság, a kereseti adó stb. megelőzte az elsőhelyi hitelezőt. Erek munkájával sikerült ezt törvényhozásilag megszüntetni s ha most újból az menne át a köztudatba, hogy a különböző hitelezők követeléseik helyett részben záloglevelekkel fizethetők ki, sőt ezekből engedmény adandó, ugy ez ki fogja zárni hazánk elől a külföldi pénzeit. Eppen azért elfogadásával ezen alapelvek, hogy a terhekkel agyonnyújtott kiscgazdaosztályon segíteni kell, más módon kell e problémát megoldani.

Munkaügyi statisztikát készít a munkaügyi minisztérium. A munkaügyi minisztérium elrendelte, hogy az egyes iparvállalatok a munkásiétszámban hetenként történő változásokat, illetőleg a munkáselbocsátásokat a kerületi munkaügyi felügyelőségnek a munkanélküliség arányainak megállapítása céljából jelentésk be. A statisztikai törvény alapján azon vállalatok, amelyek a szükséges adatokat nem közlik, vagy hibás adatokat közölnek, 100—50.000 lejig, a hamis adatokat közlő vállalatok pedig 1000—100.000 lejig terjedő pénzbüntetéssel sújtottak.

Az illetékügyi bizottság újabb határozatai. A központi illetékügyi bizottság október 28-án tartott ülésén a következő határozatokat hozta: A kényszerűegység és a csődeljárás folyamán létrejött csődönbelüli egyezség az adós kereskedő és a hitelezők között létrejött szerződésnek tekintendő és így a megállapított kvóta után a bélyegtörvény 15. cikke 8. paragrafusában előírt 2.64 százalékos illeték fizetendő. A bírói eljárás gyorsításáról szóló törvény 54. cikkében megjelölt „eljárás” kifejezés nemcsak a bíróságnál benyújtott tényleges keresetekre vonatkozik, hanem a végrehajtási fellebbezésekre is és ezért a bélyegtörvény 5. cikke 2. paragrafusában előírt illeték, megszorozva a perbenálló felek számával, fizetendő a portarelletékek helyett.

**MOST JELENT MEG:
Mentő csillagok
a zsidó éjszakában**
Izsák Arnold novellái és elbeszélései
Ára 80 lej
KAPHATO AZ UJ KELET
KÖNYVOSZTÁLYÁBAN

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKE:
HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

Rendkívüli szőnyeg vásár!!

a költözködési idény
alkalmából

Argaman, Axminster,
Sudan, Tapestri, Boucklé,
Spárga, imitált perzsa
szőnyegekben

Moquette, Damast,
Gobelin, Epinglé
butor szövetekben

Szővet, csipke, grenadin
és tussor függönyökben
és storokban

B. figyelmébe ajánlom az alábbi
rendkívüli olcsó árakat:

1 m. Futó szőnyeg	Lei	39
1 „ „ spárga szőnyeg	„	65
1 „ „ „ „ „ I-a	„	127
1 „ „ tapesztri	„	157
1 drb. ágyelő	„	145
1 „ „ velour	„	310
1 „ ebédli szőnyeg	„	1550
1 „ 2/3 tapesztri szőnyeg	Lei	1980
1 „ 2/3 velour	„	2500
1 drb. torontáli hencser terítő	Lei	750
1 drb plüsch hencser terítő	„	1290

Butorszövetek 195 leitől

Ablak függönyök és storok
250 leitől

Kérem
alkalmi kirakatom
megtekintését!

Szabó Jenő Cluj

uj üvegtetős szőnyeg-, és
butorszövet osztálya

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKE:
HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

Színház-Művészet

Vaaly Ilona és Kertész Dezső Kolozsváron

Illusztris vendégei lesznek a héten a héten a kolozsvári Magyar Színháznak. Vaaly Ilona, a budapesti Király Színház tüneményes szépségű, gyönyörű hangú primadonnája és Kertész Dezső, a Király Színház ünnepelt, kitűnő bonvivánja látogatnak el hozzánk és öt estén a vendég szerepeket, részben a szezon legnagyobb sikerű újonságaiban, az Alvinczi huszárokban és a Viktóriában, részben pedig Szenes Béla ragyogó post-

humus operettjében. A pesti családban. A két kitűnő vendég fellépésének híre óriási érdeklődést keltett az operettkedvelő közönség soraiban a már a tegnapi napon is tömegesen vásárolták a jegyeket. Az előadásokat bérletben tartja meg a színház s dacára a hatalmas áldozatoknak, melyekkel a két nagynevű vendég kolozsvári szereplése együttjár, a jegyek árai a rendesek maradnak.

A Román Opera műsora

Szerda, november 5-én: Pillangó kisasszony.
Péntek, november 7-én: Afrikai nő.
Vasárnap, november 9-én este: Gianni Schicchi: Parasztbeosztás és Meghívás a keringőhöz (balett.)
Szerda, november 12-én: Pillangó kisasszony. (Teiko Kiwa híres japán énekesnő fellépésével.)
Vasárnap, november 16-án: Pillangó kisasszony. (Teiko Kiwa híres japán énekesnő fellépésével.)
Hétfő, november 17-én: Zsidónő.
Szerda, november 19-én: Szünet.
Péntek, november 21-én: Hoffmann mesei. (Premier.)
Vasárnap, november 23-án (délután): Tosca.

A MAGYAR SZÍNHÁZ MŰSORA

Kedden: Alvinczi huszárok. (Vaaly Ilonának, a Király Színház primadonnájának és Kertész Dezsőnek, a Király Színház bonvivánjának fellépésével. Napi bérlet 9 szám, B. Sorozatszám 43.)
Szerdán délután 6 órakor: Négyzemes lakodalom. (Énekes, táncos operett-paródia. A tiroli parasztszínház vendégjátéka. Rendes helyárak. Sorozatszám 44.)
Szerdán este fél 9 órakor: Viktoria. Operettújonság Vaaly Ilona és Kertész Dezső vendégjátékával. Napi bérlet 10 szám, A. Sorozatszám 47.)
Csütörtökön délután 6 órakor: Aki utoljára nevet. (Énekes, táncos, vidám falusi komédia. A tiroli parasztszínház vendégjátéka. Sorozatszám 46.)
Csütörtök este fél 9 órakor: Pesti család. (Ujdonság először. Vaaly Ilona és Kertész Dezső fellépésével. Premierbérlet 8 szám, Sorozatszám 45.)
Csütörtök éjjel 11 órakor: Egy megzavart nászújszaka. (Szerelmi kaland akadályokkal, csak felnőtteknek! A tiroli parasztszínház vendégjátéka. Sorozatszám 48.)
Pénteken: Pesti család. (Ujdonság másodszor. Vaaly Ilona és Kertész Dezső fellépésével. Napi bérlet 10 szám, B. Sorozatszám 49.)
Szombaton: Pesti család. (Ujdonság harmadszor. Vaaly Ilona és Kertész Dezső fellépésével. Napi bérlet 11 szám, A. Sorozatszám 50.)
Vasárnap délután 6 órakor: Tommy és Társa. (Mérsékelt helyárakkal. Sorozatszám 51.)
Vasárnap este 9 órakor: Első tavasz. (Kondor, Betegh, Nádor, Tompa és Ihász. Bérletszünet. Sorozatszám 52.)
Hétfőn: Bánk Bán. (Hevesi Sándor új szcenírozásában. Rendezi és bevezeti: Horváth Árpád, a budapesti Nemzeti Színház rendezője. Új szerezésében, új betanulásban. Ünnepi díszelőadás Katona József születésének évfordulóján. Premierbérlet 9 szám, Sorozatszám 53.)

DREISER: AMERIKAI TRAGÉDIA

El. G. Wels véleménye:

„Theodore Dreiser a szó szoros értelmében lángész. „AMERIKAI TRAGÉDIA” című munkája egyike századunk legnagyobb regényeinek.

Amerikában eddig 12 kiadásban, kerek 500.000 példányban fogyott el. Németnyelvű kiadása a 40.000-nél tart.

THÉODORE DREISER AMERIKAI TRAGÉDIA

ára három kötetben fűzve 612 lej, egészvászonkötésben 884 lej. Megrendelhető az UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN

zső fellépésével. Napi bérlet 10 sz., B. Sorozatszám 49.)

Szombaton: Pesti család. (Ujdonság harmadszor. Vaaly Ilona és Kertész Dezső fellépésével. Napi bérlet 11 szám, A. Sorozatszám 50.)
Vasárnap délután 6 órakor: Tommy és Társa. (Mérsékelt helyárakkal. Sorozatszám 51.)
Vasárnap este 9 órakor: Első tavasz. (Kondor, Betegh, Nádor, Tompa és Ihász. Bérletszünet. Sorozatszám 52.)
Hétfőn: Bánk Bán. (Hevesi Sándor új szcenírozásában. Rendezi és bevezeti: Horváth Árpád, a budapesti Nemzeti Színház rendezője. Új szerezésében, új betanulásban. Ünnepi díszelőadás Katona József születésének évfordulóján. Premierbérlet 9 szám, Sorozatszám 53.)

A MAGYAR SZÍNHÁZ MOZI MŰSORA

Kedden délután 3, 5 és 7 órakor: Az asszonyszelídítő, romantikus történet 7 felvonásban, a főszerepekben: Adolph Menjou és Katirine Carver. Az emberfaló város, amerikai történet 7 felvonásban, a főszerepekben: Nancy Caroll, Lukács Pál és Rishard Arlen. Helyárak: 20 és 10 lej.
Szerdán, csütörtökön csak két előadás: 3 és fél ótkor: Az asszonyszelídítő 7 felvonás és Az emberfaló város 7 felvonásban. Helyárak: 20 és 10 lej.

Phönix

Életbiztosító Társaság

Alapítva 1882. évben.

Központi vezérigazgatóság: WIEN

Romániai igazgatóság: București, Bulev. Elisabeta No. 16.

Erdélyrészi Ellenőrző Iroda: Cluj, Str. Nicolae Iorga 16.

Bukovinai és besszarabiai vezérképviselő: CERNĂUȚI, Str. Reg. Ferdinand 1.

A társaság működési területe: Ausztria, Belgium, Bulgária, Csehszlovákia, Egyiptom, Franciaország, Görögország, Hollandia, Jugoszlávia, Lengyelország, Magyarország, Németország, Olaszország, Palesztina, Románia, Spanyolország, Tunisz, Törökország.

A „PHÖNIX” kedvezményes szerződést kötött a K. K. L. jeruzsálemi főirodájával, a Makkabi Világszövetséggel, a Mizrahi több országos szervezetével, a WIZO Zsidó Nők Világszövetségével és még több nagy zsidó testülettel!

Vezérügynökségek: Arad, Braşov, Bucureşti, Cluj, Cernăuți, Chişinău, Mediaş, Oradea, Sătmăr, Sibiu, Târgu-Mureş, Timişoara.

Gyermek, járadék és nyugdíjbiztosítás: Legmodernebb kombinációk és méltányos díjtételek az életbiztosítás minden ágában. A vezérügynökségek díjtalanul adnak pontos kalkulációt és mindennemű felvilágosítást biztosítási ügyekben.

„Steaua României”

Román Biztosító Társaság (a Phönix koncernjében)

Bucureşti, Bulev. Elisabeta 10 sz.

[Erdélyrészi] főigazgatóság: Braşov, Kapu-utca 65 szám.

Tűz-, tüzeg- és betörés-, jég-, baleset-, szavatossági, automobil-, géptörés-, szállítvány-, élet és népbiztosítás.

Előnyös díjtételek, modern feltételek. Képviseletek az egész országban.

MAGYAR SZÍNHÁZ

A világhírű tiroli parasztszínház vendégjátéka

Szerdán, október 5-én d. u. 6 órakor

Négyzemes lakodalom

zene, ének, tánc

Csütörtökön, okt. 6, d. u. 6 órakor

Aki utoljára nevet

zene, ének, tánc

Csütörtökön, okt. 6, éjjel 11 órakor

Csak felnőtteknek

A megzavart nász

énekes, pikáns bohózat

RADIO MŰSOR

IDŐ: KÖZEPEUROPAI

KEDD, NOV. 4.

Bukarest. 20.45: Tenordalok. 21.15: Rádiózenekar.

Budapest. 9.15: Postászenekar.

2.30: Hírek.

12.05: Hangverseny.

12.25: Hírek.

4.45: Hírek.

5.10: Felolvasás.

5.30: Szalónzenekar.

6.30: Magyar művészek otthonában: Odry Árpádnál.

7.05: Francia nyelvoktatás.

7.40: A bűvös róza. Meseoperett.

Bécs. 20.30: Citerajáték.

Berlin. 19.30: Egy Verdi opera.

Varsó, Kattovic, Poznan. 19.50: Muszorgszkij: Boris Gudonov című operája.

Milánó, Róma. 21: Ünnepi hangverseny.

Prága. 21.30: Zongorahangverseny.

Pozsony. 19.20: Estei hangverseny. Mendelssohn művei.

Osló. 20: Dvorák művei.

SZERDA, NOV. 5.

Bukarest. 20: Csellójáték. — 20.45: Liszt művei zongorán. 21.15: Hegedű. 21.45: Hírek.

Budapest. 9.15: Hangv. 9.30: Hírek.

12.05: Zenekari hangv.

12.25: Hírek.

4.45: Pontos időjelzés, időjárás-jelentés, hírek.

5: Felolvasás.

5.30: Cigányzene.

6.30: Olasz nyelvoktatás.

7: Szunyogok. Felolvasás.

7.15: Gordonkahangv.

8.30: Középeurópai műsorcsere. Dobnányi, Weiner, Liszt művei.

Majd: Fejes-szalónzenekar.

Bécs. 19.35: Zenekar. 20.30: Budapest.

Varsó. 22.15: Grammfón.

Milánó. 21: Opera.

Róma. 21: Könnyű zene.

Prága. 19.40: Szimf. hangv.

Osló. 22.05: Szavalat.

Toulouse. 24: Különböző szölk.

Üzlet átszervezés miatt

Az ünnepekről visszamaradt 4 és 9 kötetes מחרים MACHSOR garnitúrákat, מחרים סליים selyem és gyapjú אLESIM mirjam és díszkötéses mennyasszonyi imakönyveket stb., továbbá zsongon és kántor Grammfón-lemezeket, a világhírű Rosenblatt és más hírneves kántorok válogatott művészi szerzeményeit mélyen leszállított gyári árral kiárulom

Ne dobja ki pénzét drága beszerzési forrásoknál és siessen, míg a készlet tart a

SAFRUTH-ba

Cluj, Piața M. Viteazul 39

Postai megrendeléseket pontosan eszközölök

Ugyanott Cassa-blok minden színben és mennyiségben gyári árral kapható

Aprohirdetések

Szörme bundákat 3500 és szörme gablórok 350 lejtől kaphatók, V. Jánky, Fő tér 22. Udvar.

LESZÁLLÍTOTT ÁRBAN a jour és plissé! Ujdívatu géphímzések fehérneműre is szépen készül a Himzöszalónban Kosuth Lajos ucca 4 emelet.

Három középszintű végzett urifü tanulóknak felvétetik Sole bélyegzőgyár Cluj.

Régi kóser bedega központban atadó Biztos egyszintencia. Esetleg társat venne. Cim a kiadóhivatalban.

Elő pontyok, naponta friss dunai halak esküvőkre, bankettekre megrendelhetők, állandóan kaphatók Főter 3.

Levelező, könyvelő, perfekt német, román, felső kereskedelmi akadémiai végzettséggel, állást keres. Cim a kiadóban.

Doktor fogorvos bevezetett fogászati rendelőhöz betársulna. Felvilágosítás ad Grün Albert Arad, Str. N. Filipescu (Florían u.) 14.

Szeszgyártáshoz, hizlaláshoz társat vagy bérlet keres Fráter Béla Marosvécs.

Kóser vegetárius étterem! Rendkívül izletes ételek. Figyelmes kiszolgálás. A vaj és tejmentiek saját készítményeim. Schwartz Ignác.

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKÉB: HIRDESEN AZ UJ KELETBEN

XIII EVF.

Cluj-Kol

novembe

5691 EV -

As Uj Kelet az és bánáti zsidó napi

Ölkeink után forrás megjelölés

Kéziratokat ne a megörzésükre

Miért a külföld

A kormány meg tárgyalásokat folytat az eddigiekkel nem tartóknak. Az uralkodó annak a liberális rendszernek, amely megkötésének amkor még a tárgyalások stádiumában egyen az a stabilizációs tárgyalások hitelalkalmával történt, hogy a külfölddel fennálló tárgyalások terése óta maga a Romániát övező állásában, amely a nyolca, hogy az ország nemzeti pénze a külföldi pénzkapifjú uralkodó képepontot. A Morgan-t az ő közbejöttével csak a király volt a sel, a Morgan-csoport tárgyalásokat kezdte fókuszára vonatkozó nyire is lesújtó ez földi pénzkapitális az uralkodó személy ranciat mindaddig, az adott nem les-törvény”.

Ujabbán a Blair-tárgyalások, ugyanaz, amely a stabilizációját magára vállalt 70 millió dollárt kitérően fejében lekötő póliumok egész jövő adja az évi 4 milliót a kölcsön törlesztés igénybe évi egyet ezért a kölcsön idején felvettek egyint a pénzesoport fejében egy 300 milliót, amelynek képezni a 70 millió kölcsön. A Blair-c a román államtól a tételek mellett elő a stabilizációs kölcsönöknek.

Most tehát a stb. sodik részletéről a körökből származó azonban a Blair-c részlet” fejében milliót akar folyósítani, hogy esőben résztvevő ezuttal is közreműködő, vagy nem. a Blair-bankház iról van csupán szó, zárni, hogy ettől a zációs kölcsön más is folyósítsák. Koroztatják, hogy a rehaladott stádium amennyiben a kölcsön mezőgazdasági hitnak céljait szolgál

Nemzetközi reláció millió dolláros kölcsönök nevezni és ezen az alapon már tiszére való tekintet volna meg a tárgyalás pénzügyi helyzet volna olyan kétségbeesés, hogy az utóbbi tendenciát mutat, a százalékkal is folyó kölcsönt) ennek o